

Nurmijärven kunta, Tarkastuslautakunta

Arviointikertomus vuodelta 2022

Sisällysluettelo

1.	Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus	2
2.	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	4
3.	Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely ja toimenpiteet.....	5
4.	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	6
4.1	Sosiaali- ja terveyspalvelujen tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	6
4.2	Konsernipalveluiden tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	7
4.3	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	16
4.4	Ympäristötoimialan tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	23
4.5	Nurmijärven veden tavoitteiden toteutumisen arviointi	31
4.6	Aleksia-liikelaitoksen tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	33
5.	Investointien toteutuminen.....	36
6.	Arvioinnin painopistealueisiin liittyvät ja muut havainnot.....	37
7.	Henkilöstö	40
8.	Kuntakonserni	41
9.	Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle.....	43

NURMIJÄRVEN VALTUUSTOLLE

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

1. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan katsaus

Vuosi 2022 oli tapahtumiltaan värikäs. Alkuvuodesta elettiin vielä vahvasti koronavirusrajoitusten kanssa. Samanaikaisesti syttyi myös yhä edelleen jatkuva Ukrainan sota. Tammikuussa järjestettiin ensimmäiset hyvinvointialueen valtuustovaalit, joissa Nurmijärveltä tuli valituksi useita henkilöitä eri puolueista.

Vuosi 2022 toimi Keusoten kohdalla viimeisenä ajanjaksona, jolloin jäsenkunnat vastasivat asukkaiden kustannuksista talousarvioidensa kautta. Keusoten toiminta lakkautetaan kevään 2023 aikana.

Ukrainan sota kiihdytti inflaatiota, joka oli alkanut nousemaan jo ennen sotaa. Heijastusvaikutuksena korkotaso lähti kasvuun ja energian hinta kallistui. Säästötoimiin ryhtymistä suositeltiin. Varautumissuunnitelmia laadittiin mahdollisen sähköpulan varalta. Säästöjen ja lauhan talven johdosta sähkökatkoja ei tarvinnut toteuttaa.

Sodan alkamisen vaikutuksesta Suomi haki sotilasliitto Naton jäsenyyttä ja käsittelyn kautta Suomi hyväksyttiin jäseneksi.

Epävarmuudet heijastuvat myös kunnan talouteen, osavuosikatsauksen yhteydessä alkuperäistä valtuuston vahvistamaa talousarviota muutettiin useaan kertaan. Loppuvuodesta talousarvion arvioidut menot pienenivät ja valtion myöntämät tukirahat yhdessä verotulojen myönteisen kehityksen kanssa käänivät tilinpäätöksen ylijäämäiseksi 8,4 milj. euroa, josta voitiin siirtää investointivarauxiin 5 milj. euroa. Kuitenkin lisälainaa jouduttiin ottamaan 10,5 milj. euroa.

Lautakuntien vuosikertomukset antavat kuvan toiminnan ja tavoitteiden toteutumisesta talousarvioon nähden. Tarkastuslautakunta toivoo, että kertomuksissa ja oman toiminnan arvioissa mitattavuuden mittareita selkiinnettäisiin. Samalla olisi hyvä luoda itsearviointia avoimiksi jääneiden tavoitteiden eteenpäin viemiseksi. Näin ollen myös palvelualueiden kehittämisen näkemys tulisi paremmin esille.

Henkilöstökertomus antaa kuvan Nurmijärven kunnan henkilöstön hyvinvoinnista. Kertomuksessa tuodaan myös esiin toimenpiteitä edellyttäviä tarpeita. Erityisesti eroavaisuudet tehtävien kuormittavuuden määrässä tulevat ilmi. Vaatimusmäärän lisääntyessä tarvitaan koulutukseen panostamista. Samoin myös käytössä olevien työvälineiden ja tieto-ohjelmien ajan tasalla pitämistä.

Muuttuvassa toimintaympäristössä muutosjohtamiseen tulee kiinnittää erityisesti huomiota. Sen onnistuminen vaikuttaa myönteisesti henkilöstön jaksamiseen ja työilmapiiriin, lisäen

samalla pitovoimaa ja myönteistä työnantajakuva. Pätevän ja osaavan henkilöstön palkkaamisesta käydään kovaa kilpailua yritysten ja kunnallisten toimijoiden kesken.

Investointien määrä ja tarve on Nurmijärvellä suuri. Peruskorjausta tarvitsevien kohteiden osuus on iso ja korjausvelka on selvitysten kautta mittava. Hankkeiden kilpailutusasiakirjoihin ja projektien vetämiseen tarvittavan osaamisen varmistamisesta tulee huolehtia.

Talouden liikkumatilan pienentyessä ostopalveluja tarvitaan erilaisiin palveluihin ja hankkeisiin, kuten esim. auraspalvelut ja päivähoitopalvelut. Ostopalveluja käytettäessä tulee huolehtia sopimusten velvoitteiden täyttymisestä ja muiden sopimusehtojen noudattamisesta. Valvontaa tulee olla myös tilaajan taholta. Oma valvonta ei ole yksin riittävä.

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa tulee sopia rajapinnassa olevien asioiden saumattomasta hoidosta esim. oppilashuollosta. Hyvinvointialueen määrittämä palveluverkko on isossa roolissa kunnan omistamien kiinteistöjen käytön suhteen. Hyvinvointialueen käyttöön jäävien kiinteistöjen kohdalla toivottavasti saadaan tehtyä pitkät vuokrasopimukset, tai vaihtoehtoisesti hyvinvointialue ostaisi itselleen toimitilat.

Palo- ja pelastustoimen kohdalla vuonna 2022 näin tapahtui paloasemien kohdalla Vantaan – Keravan hyvinvointialueen pelastuslautakunta esitti investiohjelman kautta ostettavaksi alueen paloasemia, jonka alaisuuteen Nurmijärvikin kuuluu. Nurmijärven paloasemia ei kuitenkaan vielä ostettu. Toivottavasti tilanne selviää Nurmijärven keskuspaloseman ja Perttulan vpk:n tilatarpeen kohdalta hyvällä yhteistyöllä.

Hyvinvointialueiden rahoitusvaje näyttää suurelta, vaikka kunnallisverosta siirrettiin 12,64 % hyvinvointialueen rahoitukseen. Tähän liittyen arvioitavana on myös siirtolaskelmien oikaiseminen kunnille oikeudenmukaisemmaksi. Aika näyttää saako Nurmijärvi asukasrakenteestaan hyvityksiä siirtolaskelmasta.

Nuuka-ohjelman tavoitteena on pienentää kunnan velkaantumista, sekä arvioida palveluverkon sisältöä ja toimivuutta. Vaikutusten arviointia voidaan tehdä valtuustokauden loppuvaiheessa tulevia arviointikertomuksia tehtäessä.

Koronan jälkeisen ajan myötä tulee joukkoliikenteen kokonaisuus selvittää, jotta palvelutasoa saadaan parannettua. Toivottavasti joukkoliikennetyöryhmä saadaan perustettua tekemään tämä arvio.

Hulevesiasian työstäminen tulee saada lain edellyttämään kuntoon kuntaorganisaatiossa.

Muutoksista ja tummista pilvistä huolimatta kiitän kunnan henkilöstöä jaksamisesta ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä. Toivotan rentouttavaa ja aurinkoista kesää.

Hannu Toikkanen

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Valtuuston toimikaudekseen valitsema tarkastuslautakunta vastaa kuntalain 121 ja 125 §:n nojalla kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä tarkastusta koskevien asioiden valmistelusta. Lautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet, ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä toimikaudella 2021–2025.

Hannu Toikkanen, pj.

Petteri Pavas

Jukka Anttila, vpj.

Esa Lahtela (Otto Suhonen 25.5.2022 saakka)

Pinja Alanne

Marina Virkunen

Tiina Halonen

Zebider Wirman

Tuulia Paulanto

Anita Elki

Jari Salminen

Jaana Diakite (Vesa Pyy 2.11.2022 saakka)

Suominen Osmo

Erkki Rantanen

Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, KHT Mikko Luoma, joka on toiminut yhdessä Anne Salmisen ja Janne Ritarin kanssa tarkastuslautakunnan sihteerinä. Tarkastuslautakunta kokoontui arviointivuonna 2022 10 kertaa.

Kunnan toimintojen arviointia suoritettiin seuraamalla toimielinten päätöksentekoa ja kuulemalla kunnanjohtajaa, talousjohtajaa, hallintojohtajaa ja toimialojen johtavia viranhaltijoita sekä muita vastuuhenkilöitä.

Lautakunnan vuoden 2022 työohjelman mukaan arvioinnin painopistealueiksi asetettiin:

Koko kunta/ kunnanhallitus:

- Talouden seuranta ja talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisen arviointi ja tuottavuuden parantaminen (toimialoittain)
- Omistaja- ja konserniohjaus mukaan lukien Keusote
- Henkilöstöasiat

Sosiaali- ja terveystoimi:

- Sosiaali- ja terveystoimialan strategian toteutuminen (tuloksellisuus, tarkoituksenmukaisuus, tavoitteet)
- Tehtävien siirtyminen hyvinvointialueelle

Sivistystoimi:

- Sivistystoimen strategian toteutuminen (tuloksellisuus, tarkoituksenmukaisuus, tavoitteet)
- Ostopalvelut ja niiden kytkeytyminen strategiaan, hankintaprosessi, sopimukset ja niiden sisältö esim. laatumittarit ja niiden valvonta

Ympäristötoimiala:

Investoinnit: koko kunta, kunnallistekniikka, tieverkko, valtion ja kunnan yhteishankkeet

Omistajaohjaus konserniyhtiöissä:

- Konserniyhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikelaitokset:

- Liikelaitosten toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tilintarkastaja on esitellyt lautakunnalle tilikauden tilintarkastussuunnitelman, puolivuosisraportin ja loppuraportin sekä antanut tilintarkastuskertomuksen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidessaan tarkastuslautakunnalla oli käytettävissään vuoden 2022 talousarvio ja taloussuunnitelma 2022–2024, vuoden 2022 tilinpäätös, henkilöstökertomus, tilintarkastajan raportit tilintarkastuksen toteutumisesta, toimielinten pöytäkirjat sekä muut selvitykset ja raportit.

Valtuuston asettamat sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat ensisijaisia arviointikriteerejä. Sitovat tavoitteet on koottu tilinpäätöksen toimintakertomuksessa taulukkoon, jonka avulla tarkastuslautakunta arvioi tavoitteiden toteutumisen lisäksi myös tavoitteiden asettamista ja toteutumisen seurantaa.

Tarkastuslautakunnan edellisen vuoden arviointikertomuksessa esittämät johtopäätökset ja suositukset sekä organisaatiolta saadut vastaukset ovat myös seurannan kohteena ja osa arviointikriteeristöä. Lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon puheenvuorot, jotka on esitetty lautakunnan kokouksissa, kunnan palvelutoiminnasta saadut kokemukset sekä kuntalaisten palautteet.

3. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely ja toimenpiteet

Valtuusto velvoitti 25.5.2022 kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään tarkastuslautakunnan vuoden 2021 arviointikertomuksen ja raportoimaan valtuustolle vuoden 2022 aikana kertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä. Toimielinten ja viranhaltijoiden vastineista on koottu yhteenveto, joka on käsitelty valtuustossa 2.11.2022.

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi toimialojen vastineet lautakunnan havaintoihin ja toteaa, että vastineissa on pääosin asianmukaisesti selvitetty arviointikertomuksessa olevat huomiot ja mahdolliset toimenpiteet.

4. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Nurmijärven kunnan tavoitteet on asetettu vuodelle 2022, vuosille 2018–2025 laaditun kuntastrategian pohjalta. Nurmijärven kunnan arvoja ovat vastuullisuus, avoimuus, uudistuminen, yhteistyö ja yhteisöllisyys. Kunnan strategiassa on kuusi eri osa-aluetta:

1. Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi
2. Sujuva arki
3. Yritysten kunta
4. Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka
5. Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä
6. Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Strategisten linjausten pohjalta kunnan toiminnalle on asetettu 30 sitovaa tavoitetta.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 23.3.2022 uuden kuntastrategian vuosille 2022–2030. Nurmijärven kunnan toimintaperiaatteina ovat asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja rohkeus. Kunnan strategiassa on kolme suurempaa eri osa-aluetta:

1. Hyvinvoiva Nurmijärvi
2. Turvallisen ja monipuolisen asumisen Nurmijärvi
3. Elinvoimaisten elinkeinojen Nurmijärvi

4.1 Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteiden toteutumisen arviointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sosiaali- ja terveystalouden palvelut TA 2022 (1 000 €)	Muutos	TA+ muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama-%	
Toimintatuotot	0	0	1	1	0 %	
Toimintakulut	-136 503	-8 003	-144 506	-139 436	5 070	4 %
Toimintakate	-135 503	-8 003	-144 506	-139 285	5 221	4 %

Vuosi 2022 oli neljäs ja viimeinen vuosi, kun Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä toimi Nurmijärven kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuottajana. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen kustannuksiin sisältyi läpi vuoden huomattavaa epävarmuutta. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen alkuperäinen talousarvio oli 11,6 milj. euroa vuoden 2021 tilinpäätöstä korkeampi.

Vuoden 2021 tilinpäätöslukuja pienensi valtion suoraan kuntayhtymälle kohdennetut koronatukitoimet. Nurmijärven kunta oli varannut sosiaali- ja terveystalouden alkuperäiseen talousarvioon 3,6 milj. euroa enemmän määrärahoja kuin kuntayhtymä, joten edellistä vuotta suurempi kustannusten kasvu oli nähtävillä. Koronakustannuksiin saatiin Nurmijärven osalta valtionavustusta merkittävästi edellisvuotta vähemmän yhteensä noin 4,0 milj. euroa, joka sisälsi myös aiemmalle vuodelle myönnettyjä avustuksia. Keusote haki jäsenkuntien puolesta valtionavustukset ja ne näkyivät vuoden 2022 tilinpäätöksessä pienentyneinä palvelujen ostoina kuntayhtymältä.

Kolmannessa osavuositarkastuksessa valtuustolle esitettiin 8,0 milj. euron talousarviomuutosta, joka pohjautui Keusoten ennusteeseen lopullisesta toteumasta. Sosiaali- ja terveystaloudet toteutuvat lopulta 5,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Keusoten oman toiminnan osalta nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 3,7 milj. euroa. Keusoten oman toiminnan ennusteeseen sisältyi läpi vuoden merkittävää epävarmuutta. Kolmannessa osavuositarkastuksessa tilinpäätösennustetta nostettiin 5,2 milj. eurolla johtuen palvelutarpeiden kasvusta, hintatason Keusoten oman analyysin mukaan Nurmijärven kunnan kustannukset ovat kasvaneet vuoden 2022 aikana 3,6 %, joka tarkoittaa euromääräisesti 4,9 milj. euroa. Vertailusta on poistettu korona-avustukset vertailukelpoisuuden vuoksi. Tietopaketeittain tarkasteltuna kasvu on ollut suurinta hoito- ja hoivapalveluissa, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä vammaisten palveluissa. Koronapandemian vaikutukset näkyivät edelleen koko vuoden osastojen ja kotisairaalan toiminnassa.

4.2 Konsernipalveluiden tavoitteiden toteutumisen arviointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Konsernipalvelut (1 000 €)	TA 2022	Muutos	TA+ muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama-%
Toimintatuotot	2 588	6	2 594	2 582	-12	0 %
Toimintakulut	-13 811	-392	-14 202	-13 617	-586	4 %
Toimintakate	-11 222	-386	-11 609	-11 035	-574	5 %

Kokonaisuudessaan konsernipalveluiden toimintakate toteutui lähes 580 000 euroa alle muutetun talousarvion. Toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti, kun taas toimintakulut alittuivat selkeästi.

Toteutunut toimintakate oli 11 milj. euroa alijäämäinen, johon oli muutetussa talousarviossa varauduttu.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus: Sujuva arki

Tavoite	Valmistellaan työllisyyspalvelujen kehittämiseksi ja uudistamiseksi työllisyyspalvelujen toimintamalli, joka tehostaa työllistymistä ja vähentää työmarkkinatuen kuntaosuuden maksuja. Toimintamallissa varaudutaan myös työllisyyspalvelujen mahdolliseen siirtymiseen kuntien tehtäväksi. Toimintamallin pohjalta laaditaan toimeenpanosuunnitelma.
Mittari	Toimintamalli on valmis syksyyn 2022 mennessä.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Työttömien työnhakijoiden lakisääteisten aktivointisuunnitelmien tekeminen otettiin Keusoten alueella kuntien omaksi tehtäväksi ja Nurmijärvellä suunnitelmia tehtiin erittäin merkittävä määrä eli noin 100 kappaletta. Jatkossa muuttunut lainsäädäntö siirtää suunnitelmien teon hyvinvointialueille. Keusote-kuntien yhteinen selvitys mahdollisesta työllisyysalueesta valmistui joulukuussa. Toteutus riippuu lainsäädännön vahvistumisesta vuonna 2023 ja kuntien päätöksenteosta.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Toimialan arvion perusteella ei voida päätellä onko tavoitetta saavutettu.
Vastine 1.	Lakisääteisten yksilöllisten aktivointisuunnitelmien määrän kasvattaminen ohjaa ko. asiakkaita juuri heidän tarvettaan vastaavalle seuraavalle askelmalle työllistymisen polulla. Osa heistä poistuu ns. sakkolistalta. Valtio kuitenkin sittemmin poisti suunnitelmien tekemisen mahdollisuuden kunnilta. Keski-Uudenmaan työllisyysalueen muodostamisen vaikutukset selviävät vasta aloituksen 2025 jälkeen.

Tavoite	Valmistellaan osallistavan budjetoinnin uudistettu toimintamalli, joka sisältää myös toimia, joilla vahvistetaan asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kunnan talouteen muutoinkin.
Mittari	Uudistettu toimintamalli on laadittu ja otetaan käyttöön viimeistään 2023.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2023 talousarviokäsittelyn yhteydessä varata osallistavaan budjetointiin 25 000 euron vuosittaisen määrärahan. Osallistava budjetointi toteutetaan vuoden 2023 aikana määrärahan puitteissa.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite on toteutunut.

Strateginen linjaus: Yritysten kunta

Tavoite	<p>Kehitetään matkailutoimialan liiketoimintaa. Toimenpiteitä matkailun kehittämisessä on muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alueen yritysten verkostoituminen ja tuotteistamisen tukeminen mm. yritystapaamisia järjestämällä sekä menopaluu uudelle maalle -hankkeen työpajoilla. - Kunnan sisäisen matkailutyön kehittäminen yhteistyössä viestinnän, elinkeinojen, maankäytön, liikuntapalvelujen ja kulttuurin kanssa. - Matkailuviestinnän kehittäminen ja jatkaminen mm. kunnan matkailusivut. - Sääksin alueen brändin kehittäminen
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	<p>Matkailussa toimii oma kehittämisryhmä ja lisäksi kunnassa on toteutettu poikkihallinnollisia työpajoja matkailuvision kirkastamiseksi ja konkreettisten toimenpiteiden sopimiseksi. Matkailuohjelman tiimoilta on toteutettu kysely matkailualan yrittäjille ja toimijoille. Matkailuohjelman valmistelu aloitettu kunnassa ja ohjelmatyöhön on osallistettu paikallisia yrittäjiä ja muita matkailuverkoston toimijoita. Kunta rekrytoi uutta matkailukoordinaattoria joulukuussa 2022.</p> <p>Matkailuyritykset ja palvelut on koottu kunnan kotisivulle. Kunta julkaisi uudet Visit Nurmijärvi -sivut ja tapahtumakalenterin. Kunta on avannut Doerz-kauppapaikan. Kunta julkaissut Visit Nurmijärvi -esitteen ja matkailukartan, joka on jaettu jokaiselle kuntalaiselle. Visit Nurmijärvi – brändiä mainostettu sosiaalisessa mediassa, mainostauluissa, linja-autoissa, Ruutu-tv-lähetyksissä ja paikallisissa tapahtumissa. Kunta järjestänyt kesällä Visit Nurmijärvi -kuvauksia matkailukesää 2023 varten.</p> <p>Sääksillä on uusi brändi-ilme, joka on otettu käyttöön mm. Sääksin uimarannalla. Uimarannan sisääntuloportti uusittu ilmeen mukaisesti kesäksi 2022.</p>
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	<p>Tavoitteen mukaista toimintaa on toteutettu, mutta tavoitetta ei ole mittaroitu.</p> <p>Tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan, voisiko strategisen linjauksen alla valmistella muitakin konkreettisia tavoitteita, joiden toteutumisen perusteella voisi arvioida strategisen linjauksen toteutumista.</p>

Vastine 2.

Nurmijärven kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 5.6.2023 Nurmijärven kunnan kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumaohjelman. Kyseessä on Nurmijärven ensimmäinen matkailua linjaava strateginen suunnitelma. Sen tavoitteena on kehittää Nurmijärveä kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumakuntana. Mittareiden toteutumisesta raportoidaan matkailuohjelman mukaisesti ja entistä paremmin uuden ohjelman myötä.

Tavoitteita matkailuohjelma-osioon on kirjattu neljä:
Matkailutoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen. Tämän kohteen mukaan tuemme matkailu- ja palveluyrittäjiä liiketoiminnan kehittämisessä järjestämällä verkostoitumistapahtumia ja tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua työpajoihin ja koulutuksiin. Matkailun, kulttuurin ja tapahtumatoiminnan toimintaedellytysten kehittämiseksi toimimme eri yritysten ja yhteisöjen aktiivisena yhteen tuojana ja mahdollistamme erilaista toimintaa. Mittareita ovat matkailutulo- ja työllisyys Nurmijärvellä, matkailuyritysten lukumäärä (aloittaneet, lopettaneet, yrityskanta), yrityskyselyt matkailutoiminnan näkökulmasta sekä saadut matkailun hankerahoitukset/tulokset.

Toinen tavoite on matkailun vetovoiman vahvistaminen. Tämän tavoitteen mukaan lisäämme kunnan ja matkailukohteidemme tunnettuutta aktiivisella Visit Nurmijärvi -viestinnällä ja -markkinoinnilla. Avaamme matkailuviestinnässä ja -markkinoinnissa ovet myös kansainvälisyydelle. Kehitämme opastointia Nurmijärvellä. Houkuttelemme Nurmijärvellä elokuva- ja tv-sarjojen tuotantoja kasvattamaan kunnan vetovoimaa. Mahdollistamme valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kiinnostavia tapahtumia. Mittareita ovat bränditutkimus, matkailijamäärät ja yöpymiset, yrittäjä- ja yhteisökysely (vetovoiman näkökulmasta), sekä esim. mediahuomio (printti, televisio, radio).

Kolmas tavoite on se, että Nurmijärvi tunnetaan pääkaupunkiseudun lähilandena: Nurmijärvi on ensimmäisten maaseutumatkakohteiden listalla. Edistämme ja mahdollistamme maaseutumatkailun kehittymistä yhteistyössä yrittäjien, maanomistajien, tapahtumatuottajien, lähikuntien ja muiden sidosryhmien kanssa ja haemme aktiivisesti hankerahoitusta. Kolmannen tavoitteen mittareita ovat matkailutulo, bränditutkimus, sekä kysely maaseutumatkailuverkostolle.

Neljäs tavoite on matkailukohteiden kehittäminen Pohjois-Nurmijärven alueella. Tavoitteen mukaan kehitämme ja

	<p>markkinoimme Sääksiä ja Pohjois-Nurmijärveä matkailukohteena. Konseptoimme aluetta kestäväen kehityksen ympärivuotisena matkailukohteena yhdessä jo olemassa olevien yritysten kanssa ja laadimme pitkän aikavälin kehittämissuunnitelman konseptin toteuttamiseksi. Tavoitteena on kehittää Pohjois-Nurmijärven alueesta keskeinen luonto-, liikunta-, teollisuushistoria-, kulttuuri- ja ruokamatkailukohde Etelä-Suomen alueelle. Neljännen tavoitteen mittareita ovat yöpymiset, vierailut matkailukohteissa, bränditutkimus, sekä mediahuomio.</p>
--	--

Strateginen linjaus: Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Tavoite	Työkyvyn johtaminen perustuen tiedolla johtamiseen ja selkeään johtamisjärjestelmään. Tavoitteena on, että työkyvyttömyyden kustannukset eivät kasva.
Mittari	Sairauspoissaolojen lukumäärä/HTV ja laskennallinen kustannus, työtaturmien lukumäärä, työterveyshuollon kustannukset.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Työkykyjohtaminen perustuu toimivaan työterveysyhteistyöhön ja säännölliseen työkyvyttömyyden kehitystä kuvaavien tunnuslukujen seurantaan ja analysointiin. Työterveyshuollon ohjausryhmä seuraa työterveyshuollon palvelujen ja tavoitteiden toteuttamista. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi selvästi vuoden 2022 aikana. Kasvu johtui koronaepidemiasta ja sen aiheuttamasta pitkittyneestä kuormituksesta, myös työtaturmien määrä nousi.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Työkyvyttömyyden kustannusten kasvun osalta tavoite ei ole toteutunut. Sekä sairauspoissaolojen lukumäärä että työterveyshuollon kustannukset kasvoivat.
Vastine 3.	Sairauspoissaoloja kertyi poikkeuksellisen paljon, mikä selittyy koronatartunnoilla ja pitkittyneen pandemian aiheuttamasta työkuormituksesta muiden tavanomaisten sairauspoissaolojen lisäksi sekä työtaturmien määrän kasvulla. Työterveyshuoltoa koskevana tavoitteena on, että 60 % toiminnasta ja kustannuksista olisi ennaltaehkäiseviä palveluja, joten vuonna 2022 työterveyshuollon painotuksen tavoite on kuitenkin lähes toteutunut.

Tavoite	Vahvistetaan valmentavaa johtamista ja yhdessäohjautuvuuden työkuultuuria.
Mittari	Henkilöstökysely
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Henkilöstölle suunnattu kysely lokakuussa toteutettiin osana uuden henkilöstöohjelman valmistelua. Sen tarkoitus ja sisältö oli erilainen kuin varsinaisen henkilöstökyselyn, joten kyselyn tulokset eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin kyselyihin nähden. Valmentavan johtamisen teemoja (oman ja tiimin työhyvinvoinnin johtaminen, esimiestyön tunnusten jakaminen, strategian toteuttaminen) käsiteltiin vuoden aikana kuudessa esimiesareena-tilaisuudessa. Yhdessäohjautuvuuden työkuultuurin projektia ei toteutettu henkilöstöpalveluiden resurssipulan vuoksi.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Toimialan arviosta ei voida päätellä onko tavoitetta saavutettu. Mittarin tulisi linkittyä selkeämmin tavoitteeseen ja mittarissa olisi suositeltava määrittellä tavoitteeseen liittyvä tavoitetaso.
Vastine 4.	Henkilöstökysely uudistetaan vuodesta 2023 alkaen siten, että sitä voidaan käyttää työilmapiirin ja johtamisen kehittymisen mittarina. Uudessa henkilöstöohjelmassa vuosille 2023 – 2025 on kaksi päämäärää; hyvinvoiva henkilöstö ja laadukas johtaminen.

Tavoite	Vahvistetaan kunnan vahvaa ja myönteistä työnantajakuva, joka tukee rekrytoinneissa onnistumista.
Mittari	Rekrytoivien esimiesten laadullinen arvio.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Kunta on aloittanut työnantajakuva vahvistavan #Ilmiöntekijät-kampanjan, jonka yhteydessä on tehty menestyksekkästä videoviestintää avoimista työpaikoista ja kuntatyöstä. Osana kampanjaa kunta on määrittellyt tone-of-voicen yhtenäistämään viestintää ja työnantajakuva. Lisäksi kunta on tehostanut LinkedIn-viestintää uuden LinkedIn-tiimin kautta ja lanseerannut kunnan työntekijöille oman Ilmiöntekijät-tunnuksen ja Ilmiöntekijät-tuotteita. #Ilmiöntekijät-kampanja on tavoittanut vuoden 2022 aikana yli 9 miljoonaa. Somessa kampanjavidet ovat tavoittaneet yli 2,6 miljoonaa, yhteensä filmejä on katsottu noin 1500 tuntia ja niihin on reagoitu noin 62 000 kertaa. Kampanja on ohjannut vuoden aikana kunnan rekrytointi-ilmoituksiin yli 15 000 kävijää. Kaikkiaan rekrytointisivuilla on ollut 30 064 katselukertaa. Kunnan rekrytointisivut ovat olleet Kuntarekry-portaalin vierailuimmat maaliskuussa. Kunta on osallistunut #Ilmiöntekijät-teemalla rekrytointimessuille. #Ilmiöntekijät-kampanja valittiin vuoden parhaaksi

	rekrytointikampanjaksi Rekrygaalassa marraskuussa 2022. Kampanjaa jatketaan myös vuonna 2023.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Arviointia ei ole suoritettu.
Vastine 5.	Rekrytoinneissa onnistumista ja työnantajakuvan vahvuutta ei ole mitattu kertomusvuoden aikana, mutta arviointi on mahdollista toteuttaa vuonna 2024.

Strateginen linjaus: Aktiivinen vuoropuhelu ja viestintä

Tavoite	Vuonna 2022 kunta panostaa viestintään ja markkinointiin lisätäkseen kunnan vetovoimaa asuinkuntana. Vetovoiman vahvistamisen tavoitteena on tukea tonttimarkkinointia.
Mittari	Kävijämäärän kehitys kunnan kotisivuilla (tonttisivut) vrt. 2021/2022 ja jätetyt tonttihakemukset (hakemusmäärä/ tonttien lkm.)
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Kunta lanseerasi maaliskuussa 2022 Paremmen arjen ilmiö -kampanjan: Paremmen arjen ilmiö -elokuvan ja -kampanjasivut. Kampanjan yhtenä tavoitteena on vahvistaa kunnan vetovoimaa ja brändiä. Kunta lanseerasi alkuvuodesta 2022 työnantajamielikuvaa ja rekrytointia tukevan #Ilmiöntekijät-kampanjan, joka on vahvistanut koko kunnan brändiä ja vetovoimaa. Kampanja on ehdolla Vuoden parhaaksi rekrytointikampanjaksi. Se on tavoittanut yli 9 miljoonaa (reach) ja kampanja on ylittänyt valtakunnallisen uutiskynnyksen useasti. Kunta on laatinut sponsorointiyhteistyösopimuksia paikallisten urheilijoiden kanssa, ja yhteistyön tuloksena on saavutettu laajaa näkyvyyttä. Nämä toimenpiteet ovat vahvistaneet kunnan vetovoimaa, vaikka eivät sisälly edellä asetettuun mittariin.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Toimialan arviosta ei ilmene onko tonttikysyntä lisääntynyt markkinoinnin johdosta. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomioita myös siihen, voisiko yritysviestintään liittyen asettaa tavoitteita. Tarkastuslautakunta pohti, voisiko yrityspalveluiden kävijämääriä ja yritystonttikyselyjä seurata muiden kävijämäärien ohella.
Vastine 6.	Tonttimarkkinoinnilla ohjattiin kävijöitä niiden asuinalueiden teemasivuille, josta oli tontteja haettavissa. Vuonna 2022 erityisesti Vanha-Klaukan tonttisivuille. Vuonna 2021 ohjattiin Vanha-Klaukan ja Kylänpään sivuille. Sivuston kävijämäärät

	<p>nousivat</p> <p>Kävijämäärät Vanha-Klaukan tonttisivuilla: 18514 sivun katselua v.2021 ja 24469 sivun katselua v.2022. Muutos + 32,2 %. Kylänpään tonttisivut: 1528 katselua v. 2021 ja 953 katselua v. 2022. Muutos: - 37,6 %. Kunnan tonttisivuilla: 72881 sivun katselua v. 2021 ja 59670 v. 2022. Muutos -18,1 %.</p> <p>Tonttihakemukset: vuonna v. 2021 yhteensä 210 hakemusta / 35 tonttia ollut haettavana. V. 2022 yhteensä 228 hakemusta / 60 tonttia ollut haettavana.</p> <p>Kunnan tarjoamien yritysneuvonnan ja -kehityksen asiakasmäärät: vuonna 2022 yhteensä 387 asiakasta ja vuonna 2021 yhteensä 411.</p>
--	---

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus: Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Tavoite	Laaditaan kunnan omistajaohjauksen ja päätöksenteon tueksi kunnalle omistajapoliittiset linjaukset -periaateasiakirja. Omistajapoliittisten linjausten toteuttamiseksi asetetaan merkittävälle konserniyhteisöille säännöllisesti seurattavat omistajatavoitteet.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Omistajapoliittiset linjaukset on hyväksytty valtuustossa helmikuussa 2022. Linjauksissa todetaan yhteisöittäin peruste omistukselle sekä esitetään kunnan yhteisölle asettamat pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Lisäksi yhteisölle asetetaan vuosittain talousarvion yhteydessä omistajapoliittisiin linjauksiin perustuvat vuositavoitteet.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Omistajapoliittiset linjaukset -periaateasiakirja on asetetun tavoitteen mukaisesti laadittu.

Tavoite	Laaditaan kunnalle päivitetty kuntastrategia. Kunnan strategista johtamisjärjestelmää kehitetään kuntastrategian päivittämistyön sekä uuden kuntastrategian jalkauttamisen yhteydessä. Tavoitteena on kehittää muun muassa vuositavoitteiden asettamisen prosessia ja vahvistaa strategian toteutumisen seurantaa. Strategiaseurannassa käytettävät mittarit ja seurannan yleinen sähköinen visualisointi liittyvät osaksi toiminnan ja talouden raportointijärjestelmä Johdon Dashboardin kehittämistä.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Uusi kuntastrategia hyväksyttiin valtuustossa maaliskuussa 2022. Kunnan strategisen johtamisjärjestelmän kehittämistä on jatkettu vuoden 2023 talousarviovalmistelun yhteydessä mittareiden ja strategisten vuositavoitteiden laadinnalla sekä strategian jalkauttamistyöllä. Nurmijärven kunta on saanut hankerahoitusta vuosille 2022–2024 Fiksu kuntastrategia -hankkeeseen, joka tähtää kuntastrategian suunnittelun, toimeenpanon ja arvioinnin parantamiseen tiedonhallinnan, mittaroinnin ja tavoiteasetannan kehittämisen keinoin.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite on täyttynyt osittain. Strategia on päivitetty 2022, mutta osa työstä on siirtynyt vuodelle 2023. Dashboardin toteutusta ei voida tämän osalta arvioida.
Vastine 7.	Kunnan strategisen johtamisjärjestelmän kehittämistä on jatkettu <i>Fiksu kuntastrategia</i> -hankkeessa (kesto 06/2022–09/2024), jossa vuoden 2023 aikana on luonnosteltu strategian toimeenpanon käsikirjaa ja aloitettu sähköisen strategian seurannan työkalun (Johdon Dashboardin laajennus) vaatimusmäärittely ja pilotointi. Strategian toimeenpanon käsikirjan tavoitteena on edistää kunnan strategisen johtamisjärjestelmän kehittämistä täsmentäen strategian ohjauksen ja toimeenpanon vastuut ja roolit organisaation eri tasoilla, sekä kuvata strategian suunnittelun, seurannan ja toteuttamisen vuosikello. Hankkeen lopulliset tulokset valmistuvat viimeistään vuoden 2024 syyskuun lopussa.

Tavoite	Kehitetään kunnan palvelutuotannon ohjausmalli. Tämä tarkoittaa rullaavan palvelutuotannon kehittämismallin yhdistämistä palveluiden järjestämissuunnitelmaan (PJS) 2023. Tämän perusteella jatketaan tuotteistuksen, toimitilojen ominaisuusluokittelu sekä palvelutuotannon arviointikriteerien valmistelua. Lisäksi systematisoidaan palveluiden järjestämissuunnitelman päivittämiseen ja palvelutuotannon arviointiin liittyviä prosesseja.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.

Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Palvelutuotannon ohjausmallia on kehitetty vuoden 2022 aikana rakentamalla uudenlaisia työtä tukevia poikkihallinnollisia rakenteita. Rullaavan palvelutuotannon kehittämismallille on perustettu oma ohjausryhmänsä, joka on kokoontunut säännöllisesti vuoden 2022 syksyllä. Ohjausryhmän työtä on hyödynnetty mm. NUUKA-ohjelman päivittämistyössä. Ohjausmallin rakentuminen on pitkäjänteistä työtä, joka vaatii talouden ja toiminnan suunnittelun prosessien kuvaamista ja kehittämistä. Kriittisistä henkilöstömuutoksista johtuen tuotteistustyön eteenpäin vieminen kuntaorganisaatiossa on hidastunut huomattavasti ja tuote- sekä suoritustietojen ajaminen laskentaympäristöön on kesken. Tietojen analysoimiseen kehitettyä mallia on tarkoitus jatkojalostaa vuosien 2022 ja 2023 aikana. Toimitilojen ominaisuusluokitteluun kerättävien tietojen kartoittaminen ja tietojen visualisoinnin hahmottelu on aloitettu vuonna 2021 ja työtä on jatkettu vuoden 2022 aikana. Kokonaisuus rakentuu pala palalta ja siihen vaikuttaa keskeisesti myös NUUKA-työssä tehtävät linjaukset.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Ei muuta mittaria kuin ohjausmallin käyttöönotto, mutta tavoite kuitenkin osittain toteutunut.
Vastine 8.	Tavoitteelle on vaikea asettaa yksiselitteistä mittaria, koska palvelutuotannon ohjausmalli on monesta osa-alueesta koostuva kokonaisuus, joka elää ja muuttuu jatkuvasti toimintaympäristön mukana, kuten ohjausmallin kuuluukin. Kuntaorganisaatio arvioi jatkuvasti mitkä tiedot ovat päätöksenteon kannalta keskeisiä ja mukauttaa kehittämistyötään tämän pohjalta. Olennaista työssä on tulevaisuuden ja erilaisten päätöksentekomahdollisuuksien mallintaminen taloudellisesti ja toiminnallisesti. Tämä vaatii paljon poikkihallinnollista työtä ja yhteisen tavoitetilan määrittämistä, jossa ohjausryhmä on keskeisessä roolissa.

4.3 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Sivistys- hyvinvointitoimiala (1 000 €)	ja TA 2022	Muutos	TA+ muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama-%
Toimintatuotot	5 793	0	5 793	7 408	1 615	28 %
Toimintakulut	-103 763	-1 653	-105 416	-106 360	-944	-1 %
Toimintakate	-97 970	-1 653	-99 623	-98 951	671	1 %

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan muutetun talousarvion toimintakate alittui 671 179 euroa. Toimintatuotot ylittyivät 1 614 936 euroa. Ylitys johtui budjetoitua suuremmista kotikuntakorvauksista, varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloista ja eri hankkeisiin tulleista suuremmista erillisistä valtionavustuksista. Toimintakulut ylittyivät 943 757 euroa. Ylitys johtui budjetoitua suuremmista henkilöstökuluista.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus: Sujuva arki 2022

Tavoite	Kaikki Nurmijärven kunnan perusopetuksen päättäneet oppivelvolliset oppilaat aloittavat opiskelun oppivelvollisuuslain 4 § mukaisessa koulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, vaativan erityisen tuen koulutuksessa tai asuinkunnan järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tavoitteeseen pääsemistä edistetään luomalla tehostetun ohjauksen toimintamalli monitoimijaisesti.
Mittari	Ilman tavoitteen mukaista koulutuspaikkaa olevien perusopetuksen päättäneiden oppivelvollisten oppilaiden määrä Opetushallituksen määrittämänä valtakunnallisena tarkastelupäivänä.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Nurmijärvi on asuinkuntana saanut vuoden 2022 viimeisen vuosineljänneksen aikana ilmoituksen seitsemästä perusopetuksen piirissä olevasta tai perusopetuksen päättäneestä, ilman koulutuspaikkaa olevasta oppivelvollisesta. Koko vuonna ilmoituksia on tullut yhteensä 19 kappaletta. Näille nuorille on tarjottu yksilötasoisia ohjausta oppivelvollisuuden jatkamiseksi. Lisäksi ennakoivaa yhteistyötä oppilaitosten kanssa on lisätty, jotta saattaen vaihtaa -periaate toteutuisi entistä paremmin niiden oppivelvollisten kohdalla, jotka siirtyvät lukio- tai ammattiopinnoista asuinkunnan ohjausvastuulle.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Mittaria ei ole esitetty tilinpäätöksessä, joten tarkastuslautakunta ei pääse arvioimaan tavoitteen toteutumista.
Vastine 9.	Mittari on jäänyt raportointipohjasta jostain syystä kokonaan pois, minkä vuoksi asetettuun mittariin ei ole kirjattu toteumaa. Vuoden 2022 valtakunnallisena oppivelvollisuuden suorittamisen tarkistuspäivänä 26.8. oli 6 perusopetuksen päättäneitä oppivelvollista oppilasta ilman tavoitteen mukaista koulutuspaikkaa. Koska laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan vuoden 2021 elokuussa, kyseiseltä vuodelta ei ole saatavissa vertailutietoa. Sen sijaan elokuussa 2023 kaikki oppivelvolliset olivat tarkistuspäivänä sijoittuneet tavoitteen mukaisiin koulutuspaikkoihin.

Tavoite	Kehitetään sitouttavan koulu yhteistyön malli, jossa nuorisotyö koulussa ja opetukseen sitomaton henkilöstö reagoi oppilaiden koulu yhteisöön kiinnittymiseen liittyviin haasteisiin ja vahvistaa myönteisen toimintakulttuuriin kehittymistä sekä lisää oppilaiden sitoutumista koulu yhteisöön.												
Mittari	Hyvinvointikyselyt ja koulupoissaolojen määrän kehityksen seuranta.												
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Syksystä 2021 lähtien kaikilla kunnan viidellä yläkoululla on toiminut opetukseen sitomaton työntekijä. Koulun nuorisotyöntekijät ja kouluvalmentajat ovat toimineet kukin omassa yksikössään ja pilotoineet koulu yhteistyöstä nousseiden tarpeiden pohjalta erilaisia yksilöllisten ja yhteisöllisen toiminnan ja tuen muotoja. Hankkeen alueyhteistyössä on valmisteltu opetukseen sitomattoman henkilöstön työnkuvaa ja käsikirjaa sekä oppilaan kouluun kiinnittymistä vahvistavaa toimintamallia sisältäen toimintamallin poissaolotilanteisiin. Kouluissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen saatiin 2-vuotisen avustus (ESAVI). Lisäksi kouluvalmentajatyön vahvistamiseksi ja laajentamiseksi on saatu opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustusta yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja vahvistamiseen vuodelle 2023.												
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Sitouttavan koulu yhteistyön malli on vasta toteutumassa, joten tulosten ja tavoitteiden toteutumisen arviointi on vielä mahdotonta.												
Vastine 10.	<p>Mittari on jäänyt raportointipohjasta jostain syystä kokonaan pois, minkä vuoksi asetettuun mittariin ei ole kirjattu toteumaa. Vuoden 2022 aikana ei ole toteutettu hyvinvointikyselyjä. Perusopetuksen oppilaiden poissaolojen määrien kehitystä seurataan lukuvuosittain viikoilla 46 ja 12. Syyslukukaudella 2021 tarkasteltiin yli 50 ja yli 70 tuntia poissa olleiden oppilaiden määriä. Kevätlukukauden 2022 alussa seurattavat poissaolojen tuntimäärät yhtenäistettiin Kuuma-kuntien kesken, jolloin mukaan seurantaan otettiin myös yli 100 tuntia poissa olleiden oppilaiden määrät. Alla olevassa taulukossa on kuvattu poissaolojen kehittyminen syyslukukauden 2021 alusta kevätlukukauden 2023 loppuun saakka.</p> <table border="1"><thead><tr><th></th><th colspan="3">Poissaolotuntien määrä</th></tr><tr><th>Ajankohta</th><th>50–69 h</th><th>70–99 h</th><th>100- h</th></tr></thead><tbody><tr><td>Syksy 2021</td><td>615</td><td>249</td><td></td></tr></tbody></table>		Poissaolotuntien määrä			Ajankohta	50–69 h	70–99 h	100- h	Syksy 2021	615	249	
	Poissaolotuntien määrä												
Ajankohta	50–69 h	70–99 h	100- h										
Syksy 2021	615	249											

	Kevät 2022	1163	954	1022
	Syksy 2022	458	202	90
	Kevät 2023	1120	938	841

Tavoite	Vahvistetaan ikäihmisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä digitaitoja suunnittelemalla Voimaa vanhuuteen -hankkeen alle ikäihmisten kulttuuripolku. Samalla kehitetään kunnan hyvinvointi-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen ja alan eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Laaditaan suunnitelma ja toteutetaan yksi pilottikokeilu
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	<p>Voimaa vanhuuteen -hankkeen ohjausryhmä, vahvistettuna kulttuuri- ja museopalveluiden edustajilla, on suunnitellut yhteistyössä kunnan yhdistystoimijoiden kanssa ikääntyneille kohdennetun harrastepassin, joka toimii käytännön kulttuuripolku. Passiin on kerätty kunnan eri yhdistysten tuottamia vapaa-ajan palveluita, jotka ovat avoimia maksuttomaan kertatutustumiseen kaikille passin hankkineille ikääntyneille. Hyvinvointipasseja sai maksutta kunnan kirjastoista. Kokeilu päättyi vuoden 2022 lopussa. Lisäksi ikääntyneille markkinointiin aktiivisesti kirjaston K-60 toimintaa, jossa yhdistyy kunnan kulttuuripalveluiden tarjonta.</p> <p>Kunta myös liittyi osaksi kansallista Kaiku-korttia, jolla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja festareille, teatteriin tai kansalaisopiston kurssipaikkoja. Tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien lapsiperheiden, nuorten, aikuisten ja ikäihmisten osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.</p>
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Mittaria ei ole esitetty talousarviossa, eikä tilinpäätöksessä, joten tarkastuslautakunta ei pääse arvioimaan tavoitteen toteutumista.
Vastine 11.	Tavoitteeseen on sisällytetty mittari. Ikäihmisten kulttuuripolku ja eri toimijoiden yhteistyön kehittäminen on toteutunut mm. hyvinvointi-/harrastepassikokeilun kautta. Lisäksi kunta on ottanut käyttöönsä Kaiku-kortin, joka osaltaan vahvistaa eri palveluiden välistä yhteistyötä.

Tavoite	Tuetaan demokratian toteutumista lisäämällä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia kehittämällä kirjastoista matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka tarjoavat monimuotoisia keskustelufoorumeita kuntalaisille ja päättäjille. Luodaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa suoran vaikuttamisen toimintamalli, joka on käytössä vuoden loppuun mennessä.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Ratamo-kirjastot hakivat kirjastojen demokratiatyön kehittämiseen valtion avustusta. Avustusta myönnettiin 30 000 euroa. Hankkeeseen palkattiin hanketyöntekijä, joka loi toimintamallin tapahtumakokeilulla ja verkostoitumalla paikallisten päättäjien kanssa. Pääkirjastoon on palkattu tapahtumatoiminnasta vastaava kirjastonhoitaja, jonka tehtäväkuvaan kuuluu toimintamallin jalkauttaminen.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tarkastuslautakunta ei voi tämänhetkisin tiedolla arvioida tavoitteen toteutumista.
Vastine 12.	Tavoitteena oli luoda toimintamalli, jolla tuetaan kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä ja demokratian toteutumista. Hanketyöntekijä loi Ratamo-kirjastoille tavoitteen mukaisesti toimintamallin. Toimintamallia luotaessa kokeiltiin erilaisia tapoja lisätä keskustelua kuntalaisten ja päättäjien välille järjestämällä mm. Poliitiikan aamukahveja eri toimipisteissä sekä nuorisoinnointia käsittelevä keskustelutilaisuus Klaukkalan kirjastossa.

Tavoite	Alle kouluikäisten lasten ja perheiden kohtaamispaikan suunnittelu Klaukkalaan yhdessä Keusoten ja mahdollisten nurmijärveläisten yhdistysten ja seurakunnan kanssa. Kohtaamispaikka on osa Keusoten perhekeskusverkostoa. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja vanhempien osallisuutta, vuorovaikutusta ja voimavaroja sekä tukea perheiden hyvää arkea, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Etsitään yhteistyökumppaneita mukaan toimintaan Nurmijärven alueelta ja etsitään tila toiminnalle vuoden 2022 aikana, niin, että toiminta voidaan aloittaa viimeistään vuoden 2023 alussa.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Kohtaamispaikka Suopolun tuvan toiminta käynnistyi 1.11.2022 alkaen lapsiperheiden matalan kynnyksen kohtaamispaikkana. Kohtaamispaikan toiminnan suunnittelussa on huomioitu keväällä 2022 kuntalaisille tehty kysely (180 vastausta). Toimintaa

	<p>suunnittelemassa ovat olleet varhaiskasvatuksen, Keusoten, seurakunnan sekä liikunta- ja hyvinvointipalveluiden edustajat.</p> <p>Kohtaamispaikan toimintaan on suunniteltu viikkolukujärjestys, joka sisältää erilaisia lapsiperheille suunnattuja ryhmätoimintamuotoja mahdollistaen vertaistuen ja yhteisöllisyyden vahvistamisen. Kohtaamispaikan työntekijät organisoivat sekä arvioivat suunnitelmallisesti toimintaa ja ovat yhteydessä järjestöihin ja muihin toiminnan järjestäjiin sekä auttavat, tukevat ja ohjaavat perheitä tarvittaessa heidän tarvitsemansa tuen piiriin. Keusoten työntekijöistä varhaisen tuen perheohjaaja jalkautuu säännöllisesti kohtaamispaikalle. Myös seurakunnan työntekijä sekä varhaiskasvatuksen S2-opettaja osallistuvat säännöllisesti toimintaan perheiden kanssa. Yhteistyötahojen kanssa sovitaan muusta toteuttavasta toiminnasta (esim. seniorimuskari Nurmijärven opiston kanssa yhteistyössä).</p> <p>Samassa kiinteistössä toimiva avoin päiväkotitoiminta toteutetaan osittain (2 pv/viikko) yhteistyössä kohtaamispaikan toiminnan kanssa mahdollistaen perheille paremmin resursoitun toiminnan toteutuksen.</p> <p>Kohtaamispaikan toimintaa kehitetään jatkuvasti palautteen ja asiakasmäärien mukaisesti. Kohtaamispaikan ohjausryhmänä toimii kuntakohtainen työryhmä, jossa on monialainen edustus. Toiminnan laajentamista eri-ikäisten kuntalaisten kohtaamispaikaksi valmistellaan vuoden 2023 aikana.</p>
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite on osittain toteutunut, mutta selkeä mittari puuttuu.
Vastine 13.	Tavoitteeseen on sisällytetty mittari. Monialainen ja suunnitelmallinen kohtaamispaikan toiminta käynnistyi yhteistyötahojen kanssa toteutettuna 1.11.2022 alkaen.

Tavoite	Laaditaan vuoden 2022 aikana suunnitelma ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä liittyen huonoihin ravintotottumuksiin, vähäiseen liikuntaan, tupakointiin ja päihteiden väärinkäyttöön. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Työikäiset ja ikääntyneet ovat kohderyhmä. Toteutus vuodesta 2023 lähtien.
Mittari	Suunnitelman laadinta.

Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Suunnitelman laatimista ja käytännön toimenpidettä varten on perustettu moniammatillinen yhteistyöryhmä, jossa on Keusoten, vapaaehtoisjärjestöjen ja kunnan edustus. Suunnitelma ja käytännön toteutus on suunnitteilla. Kurssista muodostui omaishoitajille kohdennettu hyvinvointikurssi, joka sisältää elintapoihin ja mielenhyvinvointiin liittyvää opastusta ja ohjeistusta sekä pieniä käytännön harjoitteita. Kurssi kokoontuu kerran viikossa, kuuden viikon aikana. Kyse intensiivikurssista.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, että miten järjestetty intensiivikurssi vastaa suunniteltua suunnitelmaa ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.
Vastine 14.	Kurssi toteuttaa käytännössä ennaltaehkäisevää työtä, jota suunnitelman laatimisessa tavoitellaan. Omaishoitajat ovat yksi keino vaikuttaa ikäihmisten hyvinvointiin positiivisesti. Kurssia muokataan saatujen kokemusten perusteella kohdentumaan myös työikäiseen väestöön.

Tavoite	Valmistellaan ikäihmisten ehkäisevän toimintakeskuksen - esimerkiksi olohuonetyyppinen, erilaista aktivoivaa, omaehtoista ja myös ohjattua toimintakykyä, hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävää, sekä toiminnallinen verkosto - toimintamalli yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
Mittari	Toimintamallikuvaus ja sen toimeenpanosuunnitelma on laadittu vuoden 2022 loppuun mennessä.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Ikäihmisten olohuone -työryhmä ohjasi toiminnan kehittämistä kokoontumalla säännöllisesti vuoden 2022 aikana. Käytännön toiminta käynnistyi yhteistyössä kunnan ja kirkon vapaaehtoisten, kunnan vapaa-ajan palveluiden, yhdistysten ja Nurmijärvi opiston kanssa Kirkonkylällä, Heikkarissa syyskuun alusta alkaen. Lisämäärärahan turvin kunta palkkasi toimintaan koordinaattorin 31.12.2022 saakka. Toiminnan laajentamista varten on käyty keskusteluja sekä kartoitettu mahdollisia kunnan tiloja Rajamäen ja Klaukkalan alueelta. Järjestettävän toiminnan suunnittelua muissa asutuskeskuksissa ja mahdollista toiminnan pilotointia pyritään aloittamaan vuoden 2023 kevätkauden aikana.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Toimialan arvion perusteella ei voida todeta onko tavoite toteutunut.
Vastine 15.	Ikäihmisiin kohdentuva Olohuone-tyyppinen toiminta, jota toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä, on laajentunut kolmeen kunnan suurimpaan asutuskeskittymään eli Kirkonkylän Heikkariin, Klaukkalaan mm. Suopolulle sekä Rajamäen

	Kylätalolle. Olohuone-hankkeen kehittämiseksi on saatu kolmen vuoden STEA-rahoitus. Toimintaa ohjaa moniammatillinen seurantaryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti.
--	--

4.4 Ympäristötoimialan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Ympäristötoimiala (1 000 €)	TA 2022	Muutos	TA+ muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama-%
Toimintatuotot	43 682	-7 094	36 588	36 719	131	0 %
Toimintakulut	-34 169	-4 698	-38 867	-36 190	-2 677	7 %
Toimintakate	9 512	-7 387	2 125	2 390	265	12 %

Toimialan toimintakate toteutui noin 0,3 milj. euroa muutettua talousarvioita parempana. Tulosalueilla olennaisimmat poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden olivat hallintoja talouspalveluissa sekä tilakeskuksessa. Maankäytön ja kaavoituksen toimintakate toteutui noin 85 000 euroa muutettua talousarviota parempana, koska vakansseja ei saatu täytettyä ja asiantuntijamäärärahojen käyttö oli vähäisempää mm. resurssivajeesta johtuen. Omaisuuden tuottoja kertyi yhteensä 7,8 milj. euroa ja ne olivat noin 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota alhaisemmat. Toimintakulut toteutuivat 2,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Teknisen keskuksen toimintakate oli noin 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi, johon vaikutti mm. tilivuodelle kirjautunut tuntipalkkaisten lomapalkkavarauksen 0,3 milj. euroa. Tilakeskuksen toimintakate toteutui noin 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus: Viihtyisä ja turvallinen Nurmijärvi

Tavoite	Tehostetaan kunnan alueiden hoitoa siten, että vuoden 2020 laatutaso pystytään säilyttämään pienemmillä resursseilla
Mittari	Mitataan auditoinnilla tai tyytyväisyyskyselyllä.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Yhdyskuntatekniset palvelut -kyselytutkimus valmistui aikaisempien vuosien tapaan syksyllä 2022 ja tulokset käytiin läpi teknisessä lautakunnassa loppuvuonna 2022. Kyselyn tulosten perusteella keskimääräistä huomattavasti heikompia tuloksia ja kehittämistarvetta on esimerkiksi puistojen, siisteysasioiden ja katujen kunnan osalta. Kohtuullisen hyvällä tasolla ovat esimerkiksi liikuntapaikat/reitit, uimarannat ja katuvalaistus.

	<p>Alkuvuoden kovat talviolosuhteet sekä kotisivujen kautta saatujen vastausten suuri määrä vuonna 2022 suhteessa vuoden 2021 tilanteeseen ovat voineet jonkin verran vaikuttaa tuloksiin. Yhdyskuntateknisten palvelujen ym. ympäristötoimialaan liittyvien kyselyjen tulokset on koottu kunnan kotisivuille. Sieltä löytyvät esimerkiksi yhdyskuntateknisen palvelun kyselytutkimuksen tulokset vuodelta 2022–2023.</p>
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Mittarin perusteella asetettua tavoitetta ei ole saavutettu.
Vastine 16.	<p>Mittarin perusteella asetettua tavoitetta ei saavutettu.</p> <p>Jatkossa vuosittain toteutettavan kyselyn tulokset on tarkoitus raportoida kahtena raporttikokonaisuutena, eli satunnaisotannan ja kotisivujen kautta saatujen kaikkien vastausten raporttina sekä satunnaisotannan kautta saatujen vastausten raporttina. Näin tavoitellaan, että seuraavina vuosina toteutettavien kyselyjen tulokset ovat aikaisempaa paremmin keskenään vertailukelpoisia.</p>

Tavoite	Liikenneturvallisuuden parantaminen.
Mittari	Liikenneonnettomuuksien määrän vertailu kolmeen edelliseen vuoteen (tavoitteena keskimääräistä pienempi määrä)
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	<p>Onnettomuustilastoraportti vuodelta 2021 on käsitelty teknisessä lautakunnassa lokakuussa 2022. Vuonna 2021 kunnan alueella tapahtui yhteensä 43 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 3 johti kuolemaan ja 22 loukkaantumiseen. Onnettomuuksissa kuoli yhteensä 4 henkilöä vuonna 2021.</p> <p>Vuoden 2020 onnettomuustilastoraportin mukaan vuonna 2020 Nurmijärven kunnan alueella tapahtui yhteensä 42 poliisiin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 3 johti kuolemaan ja 22 loukkaantumiseen. Vuonna 2019 tapahtui yhteensä 61 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista 3 johti kuolemaan ja 26 loukkaantumiseen. Vuonna 2018 tapahtui yhteensä 68 poliisin tietoon tullutta onnettomuutta, joista 39 johti loukkaantumiseen. Vuonna 2018 ei Nurmijärven alueella kukaan kuollut liikenneonnettomuuksissa. Vuonna 2017 tapahtui yhteensä 69 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta, joista kaksi johti kuolemaan. Poliisin tietoon tulleiden liikenneonnettomuuksien määrä on Nurmijärven kunnan alueella vähentynyt vuodesta 2017 vuoteen 2022. Liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä kuitenkin vaihtelee vuosittain. Kuolemaan johtaneita</p>

	<p>liikenneonnettomuuksia tapahtuu eniten valtion maantieverkolla, kuten valtatie 3 Hämeenlinnanväylällä, valtatie 25 Hangonväylällä sekä kantatie 45 Hämeentiellä. Vuosina 2017–2020 ei kunnan katuverkolla tapahtunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia.</p>
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	<p>Tarkastuslautakunta jäi pohtimaan, että olisiko poliisilta mahdollista saada ajantasaista tilastotietoa kunnan alueelta. Lisäksi olisi hyvä, että muitakin toimenpiteitä olisi avattu, kuten hidasteiden ja liikennemerkkien laittamista. Onnistumisen arviointi puuttuu.</p>
Vastine 17.	<p>Poliisilta voidaan kysyä esimerkiksi mielipidettä ja alustavaa arvioita Nurmijärven kunnan alueella tapahtuneista liikenneonnettomuuksista, mutta varsinainen virallinen ja aikaisempiin vuosiin vertailukelpoinen onnettomuustilastoraportti valmistuu aina seuraavan vuoden keväällä/kesällä.</p> <p>Vuoden 2018 liikenneturvallisuusmäärärahoista toteutettiin mm. Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa yhteistyössä mt11345 Lepsämäntien parantaminen suojatiesaarekkein Nummitien-Numminiituntien liittymässä. Vuoden 2019 liikenneturvallisuusmäärärahoilla toteutettiin mm. Isokalliontien-Puistotien korotettu liittymä sekä useita läpiajon estäviä puomeja eri jalankulku- ja pyöräteille ja puistoraiteille. Vuoden 2020 liikenneturvallisuusmäärärahoista toteutettiin mm. Alasorvantien-Kaivotien liittymän suojatie ja lyhyt jalankuluyhteys Kaivotielle sekä Kangastien parantaminen jalankulku- ja pyörätiellä välillä Takamaantie-Kangastien käänköpaikka. Vuoden 2021 liikenneturvallisuusmäärärahoista toteutettiin Löydöskujan saattoliikennepaikat, yksi puistoraitti Kylänpään asemakaava-alueelle, Lintuparventien kaventaminen LauluPuiston kohdalla sekä Lepsämäntielle yksi nopeusnäyttötäulu Nummitien liittymän itäpuolelle.</p> <p>Liikennemerkkipäätöksiä valmisteltiin vuonna 2018 11 kpl, vuonna 2019 20 kpl, vuonna 2020 20 kpl ja vuonna 2021 57 kpl.</p> <p>Liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyviä toimenpiteitä toteutetaan kunnassa vuosittain määrärahojen puitteissa. Lisäksi rakentamisohjelmaan on varattu määrärahaa erikseen hankkeille, jotka omalta osaltaan parantavat liikenneturvallisuutta. Tällaisia hankkeita ovat mm. jalankulku- ja pyöräteiden suunnittelu maanteiden varteen yksin (mt1321 Rajamäentien ja mt 11419 Kuonomäentien jkpp-tiet) sekä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa (Klaukkalantien-Lopentien jkpp-tie välillä Kirkkotie – mt1322 Nummenpäätie). Toimenpiteistä huolimatta liikenneonnettomuuksia tapahtuu vuosittain sekä katu- että maantieverkolla. Vakavaan loukkaantumiseen tai kuolemaan</p>

	<p>johtaneet onnettomuudet tapahtuvat yleensä korkean nopeusrajoituksen maantieverkolla, joihin kunnan tekemillä liikenneturvallisuustoimenpiteillä ei ole vaikutusta. Myös katuverkolla tapahtuu vakavaan loukkaantumiseen tai kuolemaan johtaneita onnettomuuksia, mutta näissä lienee usein syynä suuri ylinopeus, alkoholi tai muu liikenneonnettomuus. Vuodesta 2018 alkaen liikenneonnettomuuksien määrässä on tapahtunut suotuisaa kehitystä ja onnettomuuksien kokonaismäärä on ollut laskeva. Sen sijaan kuolemaan johtaneita onnettomuuksia on tapahtunut Nurmijärven kunnan alueella 0-3 kpl vuosittain vuosina 2018-2021.</p>
--	---

Tavoite	Jatkamme aktiivista maahankintaa sekä turvaamme monipuolisen tontti- ja asuntotarjonnan kilpailukykyiseen hintaan ottaen huomioon olemassa olevat palvelut.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Asemakaavoitusohjelmaa on toteutettu resurssien puitteissa. Henkilöstöressurssivajaus on aiheuttanut viivästyksiä. Alkuvuodesta 2022 Astrakanintien ja Sorvitien asemakaavamuutokset ovat tulleet voimaan. Rantapuiston kaava on tullut voimaan. Kirkonkylästä Heinojan alueelta on tehty maakauppa. Kirkkotien varren maakaupassa oli päätetty käyttää etuosto-oikeutta. Päätöksestä valitettiin, ja Helsingin hallinto-oikeus kumosi päätöksen.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoitteelle ei ole määritetty mittaria talousarviossa, joten tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.
Vastine 18.	<p>Määrällisen tavoitteen asettaminen aktiiviselle maanhankinnalle on haasteellinen. Pitäisi löytää mittari, joka oikeasti kertoisi tavoitteen toteutumisesta. Pinta-alamittari ei kerro, onko maata hankittu oikealta alueelta oikea-aikaisesti. Maanhankinnan toteutuminen ei ole yksistään kunnan toimista riippuvainen, vaan edellyttää neuvottelutuloksen saavuttamista kunnan ja maanomistajan välillä.</p> <p>Maanhankintaa edistetään koko ajan aktiivisesti, joten jatkuvasti on käynnissä useita keskusteluja maanostosta maanomistajien kanssa eri puolilla kuntaa pääpainon ollessa Klaukkalassa ja Kirkonkylän alueella.</p> <p>Monipuolisen tontti- ja asuntotarjonnan turvaaminen kilpailukykyiseen hintaan koostuu monesta tekijästä kuten</p>

	<p>maanomistusoloista, kaavavarannosta eli valmiiden kaavojen tonteista ja luovutettavista tonteista. Kunnan tonttien hinnoittelu perustuu selvitettyyn markkinahintaan, yksityisten tonttien hinnoitteluun tai luovutusajankohtaan ei kunnalla ole vaikutusmahdollisuuksia. Kunnan tonttien luovutus voidaan ajoittaa palvelutuotannon kapasiteetti huomioon ottaen. Asemakaavoitusohjelman toteutuminen toimii mittarina asemakaavojen laatimiselle eli tonttien tuottamiselle. Asemakaavaohjelman toteutuminen esitetään kohteittain toimintakertomuksessa. Asemakaavojen laatimisen edellytyksenä on kunnan maanomistus tai yhteisymmärrys alueen maanomistajien kanssa.</p> <p>Monipuolinen tontti- ja asuntotuotanto koostuu erilaisista hallintamuodoista ja talotyypeistä.</p> <p>Asuntojen tarjontaan voidaan vaikuttaa markkinoimalla tontteja, mutta tonttien luovutus on riippuvainen ostajista, ja heidän aikatauluistaan rakentaa asuntoja. Kunnan luovuttamien tonttien osalta voidaan asettaa määräaika rakentamiselle. Yksityisten tonttien luovutusten osalta ei ole mahdollisuutta vaikuttaa niiden toteutusaikatauluun.</p> <p>Yhteenvetona voidaan todeta, että yksiselitteisen mittarin löytäminen on äärimmäisen haastavaa tavoitteen monitahoisuuden takia.</p>
--	---

Strateginen linjaus: Sujuva arki

Tavoite	Joukkoliikenteen palauttaminen koronaviruskautta edeltävälle tasolle sekä käytön lisääminen vuoden 2019 tasosta.
Mittari	Myytyjen Nurmijärvi-lippujen määrän vertailu vuosiin 2020 ja 2021 (tavoitteena keskimääräistä suurempi määrä).
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	<p>Vuonna 2020 Nurmijärvi-lippuja myytiin yhteensä 5 705 kappaletta ja vuonna 2021 4 415 kappaletta. Vuonna 2022 Nurmijärvi-lippuja myytiin 4 701 kappaletta, joten lipunmyynnissä on tapahtunut pientä kehitystä vuodesta 2021 vuoteen 2022.</p> <p>Vuonna 2020 nuorisolippuja myytiin yhteensä 3 380 kappaletta ja vuonna 2021 3 580 kappaletta. Vuonna 2022 nuorisolippuja myytiin yhteensä 3 705 kappaletta, joten myös nuorisolippujen</p>

	<p>myynnissä on tapahtunut pientä kehitystä vuodesta 2021 vuoteen 2022.</p>
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	<p>2019 tasoa ei ole määritelty, joten ei voi näiden tietojen valossa arvioida tavoitteen toteutumista. Joukkoliikenteen sujuvuuden kannalta olisi myös hyvä tarkastella erikseen koulukuljetuksia, muuta paikallisliikennettä, liityntäliikennettä ja kunnan ulkopuolista työmatkaliikennettä.</p>
Vastine 19.	<p>Vuonna 2019 Nurmijärvilippuja myytiin yhteensä 10 454 kpl ja nuorisolippuja 4 858 kpl. Vuoden 2019 tasoa ei saavutettu vuoden 2022 aikana.</p> <p>Nurmijärvilippuja Helsinkiin, Kivistöön ja Espooseen/Vantaalle myytiin vuonna 2019 yhteensä 10 111 kpl, vuonna 2020 yhteensä 5 125 kpl, vuonna 2021 yhteensä 3 638 kpl ja vuonna 2022 yhteensä 3 686 kpl. Nurmijärven sisäisiä lippuja, joilla voi matkustaa myös Hyvinkäälle, myytiin vuonna 2019 yhteensä 343 kpl, vuonna 2020 yhteensä 580 kpl, vuonna 2021 yhteensä 777 kpl ja vuonna 2022 yhteensä 1 006 kpl. Nuorisolippuja Helsinkiin, Kivistöön ja Espooseen/Vantaalle myytiin vuonna 2019 yhteensä 1 454 kpl, vuonna 2020 yhteensä 1 010 kpl, vuonna 2021 yhteensä 1 006 kpl ja vuonna 2022 yhteensä 993 kpl. Kunnan sisäisiä nuorisolippuja, joilla voi matkustaa myös Hyvinkäälle, myytiin vuonna 2019 yhteensä 3 404 kpl, vuonna 2020 yhteensä 2 319 kpl, vuonna 2021 yhteensä 2 545 kpl ja vuonna 2022 yhteensä 2 709 kpl.</p> <p>HSL-lippuja (eri vyöhykkeet yhteensä) myytiin vuonna 2019 yhteensä 3 396 kpl, vuonna 2020 yhteensä 2 859 kpl, vuonna 2021 yhteensä 2 057 kpl ja vuonna 2022 yhteensä 2 552 kpl.</p> <p>Muuta paikallisliikennettä kunnassa hoidetaan Kivenkyydin autoilla. Kivenkyydin liikennöintiä on kehitetty, joten nykyisen Kivenkyydin matkustajamäärätietoja on saatavilla kesäkuusta 2020 alkaen. Matkustajamäärät Kivenkyydin autoissa ovat olleet vuonna 2020 kesä-joulukuun aikana 1 003 kpl, vuonna 2021 yhteensä 1 267 kpl ja vuonna 2022 yhteensä 1 516 kpl.</p> <p>Entiset isot koulubussit ovat nykyisin avointa joukkoliikennettä ja busseissa voi matkustaa kuka tahansa, jos aikataulu ja reitti on itselle sopiva. Tämän lisäksi sivistystoimella on erikseen tilattavia koulukuljetuksia, joita hoidetaan takseilla ja pienoislinja-autoilla, joissa on 12-22 paikkaa.</p>

Strateginen linjaus: Yritysten kunta

Tavoite	Kunta aktiivisesti varmistaa riittävän ja tarkoituksenmukaisen tonttivarannon varmistamisen maankäytön tavoiteohjelman mukaisesti.
Mittari	Asemakaavoitusohjelman toteutuminen.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Elinkeinoelämän tarpeita vastaavia kaavamuutoksia tehty: Peltomiehenkujan ja Viirinlaakso I kaavamuutokset on hyväksytty. Ilvesvuori pohjoisen asemakaavamuutos on hyväksytty elokuussa 2022 valtuustossa. Kaavan hyväksymispäätöksestä valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen. Sudentullin työpaikka-alueen asemakaavan laatimista on valmisteltu. Asemakaavoitusohjelman toteutumisessa oli viivästyksiä asemakaavoituksen merkittävän henkilöstöresurssivajeen takia.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite ei ole toteutunut. Tarkastuslautakunta toteaa, että ilman merkittävää resurssien lisäämistä tavoitetta ei tulla saavuttamaan.
Vastine 20.	<p>Asemakaavoituksen vakanssit on saatu täytettyä vuoden 2022 touko-kesäkuussa. Yksikön päällikön lisäksi täytettävänä oli 3 vakanssia viidestä. Henkilöstön perehdytys ja yksikön toiminnan vakiinnuttaminen kestää, ennen kuin yksikkö on täysin tuottokykyinen. Henkilöstön vaihtuvuuden takia hankkeisiin on tullut viivästyksiä. Mahdollinen resurssien lisääminen tulee tehdä tasapainoisesti koko tontintuotantoketjuun, ei pelkästään yhteen yksikköön.</p> <p>Konsultin käyttö asemakaavasuunnittelussa edellyttää vahvaa kunnan merkittävää ohjauspanosta ja lähtötietojen toimittamista konsultille eli asemakaavoja ei voi tilata ns. avaimet käteen -periaatteella. Jos asemakaavoituksessa käytetään konsulttia, tulee muistaa, että tontintuotantoketjun muiden osien tulee olla resurssoituina tasapainoisesti suhteessa asemakaavoituksen resursseihin.</p>

Strateginen linjaus: Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Tavoite	Lisätään tuloja ja karsitaan menoja kunnan tarpeettomia toimitiloja ja maaomistuksia realisoimalla. Tarvittaessa jalostetaan omistuksia realisoinnin tehostamiseksi.
Mittari	Ei erikseen määritettyä mittaria talousarviossa 2022.

Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Rajamäellä vanha terveysasema ja neuvola sekä Slumppi on myyty. Porkkalan mökin ja virkistysalueen sekä Raalan ja Nummenpään koulujen myyntiä valmisteltiin.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite toteutunut siltä osin, että kiinteistön myyntejä valmisteltu sekä huutokauppoja on jo toteutettu. Tavoitteeseen liittyviä mittareita ei ole määritelty.
Vastine 21.	Lautakuntatasoisissa tavoitteissa oli mittarina kolmen kunnan kannalta tarpeettoman kiinteistön myynti, mikä toteutui. Lisäksi valmisteltiin kolmen kohteen myyntiä.

Tavoite	Tehostetaan tilaomaisuuden käyttöä.
Mittari	Rakennusten määrän ja huoneistoalan väheneminen suhteutettuna asukaslukuun.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Tilakeskus hallinnoi 118 kiinteistöä (sisältää myös vuokratut). Kiinteistö voi sisältää useita eri rakennuksia. Rakennuksia on kaiken kaikkiaan hallinnassa 285 kappaletta, joka on 12 kappaletta vähemmän kuin edellisellä vuonna ja väheneminen suhteutettuna asukaslukuun on -0,0003. Toiminnassa olevien tilojen huoneistoalojen kokonaismäärä on 193 943 m ² , joista kouluja on 85 383 m ² , päiväkoteja 22 980 m ² , ulosvuokrattuja terveyskeskuksia 13 268 m ² ja muita ulosvuokrattuja tiloja 11 098 m ² . Tämän lisäksi muita tiloja on 61 214 m ² . Huoneistoalojen kokonaismäärä on vähentynyt edelliseen vuoteen nähden 4 268 m ² ja väheneminen suhteutettuna asukaslukuun on -0,10 m ² . Rakennuksissa on kaiken kaikkiaan tyhjänä olevia tiloja 15 594 m ² .
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite toteutunut mittarin mukaan, mutta toimitilaomaisuuden käytön tehokkuutta tulisi mitata myös muillakin mittareilla kuin rakennusten määrällä.
Vastine 22.	Olemme tarkastelleet mittareita ja todenneet, että mittarit eivät anna tarpeeksi hyvää kuvaa tai tietoa tilanteen kehittymisestä. Tulemme tarkastelemaan mittareita ja pyrimme kehittämään mittareita vuodelle 2024. Neliöitä per Nurmijärven kunnan asukas on seuraavasti: - vuonna 2022 4,35m ² /asukas - vuonna 2023 4,08m ² /asukas

4.5 Nurmijärven veden tavoitteiden toteutumisen arviointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Nurmijärven (1 000 €)	vesi TA 2022	Muutos	TA+ muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama-%
Liikevaihto	10 160	550	10 710	10 739	29	0 %
Liiketoiminnan muut tuotot	280	120	400	483	83	21 %
Materiaalit ja palvelut	-3 420	0	-3 420	-3 539	-119	-3 %
Henkilöstökulut	-1 450	0	-1 450	-1 463	-12	-1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3 100		-3 100	-2 714	386	12 %
Liiketoiminnan muut kulut	-170	-50	-220	-250	-30	-13 %
Liikelylijäämä	2 300	620	2 920	3 258	338	12 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-252	0	-252	-316	-65	-26 %
Tilikauden ylijäämä	2 048	620	2 668	2 941	274	10 %

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen liiketoiminnan tuotot olivat 11,22 milj. euroa, joka oli 1,0 % eli noin 113 000 euroa muutettua talousarviota parempi. Tuottojen kasvu johtui pääosin teollisuusjätevesisopimusasiakkaan maksujen kasvusta.

Talousvettä myytiin 1,77 milj.m³ eli 2,8 % vähemmän kuin vuonna 2021. Talousveden käyttömaksutulot olivat 3,18 milj. euroa ja perusmaksut 1,00 milj. euroa. Jätevettä laskutettiin 2,07 milj.m³, mikä oli 0,6 % vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Jäteveden käyttömaksujen tulot olivat 4,82 milj. euroa ja perusmaksujen 1,14 milj. euroa.

Toimintakulut olivat noin 5,25 milj. euroa. Kuluja syntyi noin 161 000 euroa eli 3,2 % enemmän kuin muutetussa talousarviossa. Materiaaleihin kului noin 15,0 % ja henkilöstökuluihin noin 0,9 % muutettua talousarviota enemmän. Kustannusten nousua oli erityisesti kemikaalien ja sähkön osalta. Palveluihin kului noin 3,9 % muutettua talousarviota vähemmän.

Liikelylijäämä noin 3,26 milj. euroa oli 338 000 euroa euroa muutettua talousarvioita parempi. Tilikauden ylijäämä noin 2,94 milj. euroa puolestaan oli noin 274 000 euroa muutetussa talousarvioissa esitettyä parempi. Tämä johtui ennakoitua suuremmista tulosta sekä arvioitua alhaisemmista poistoista.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strateginen linjaus: Sujuva arki

Tavoite	Asiakastyytyväisyyden parantaminen.
Mittari	Asiakastyytyväisyydestutkimuksen WACSI-indeksi.

Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Tavoite ei toteutunut. Asiakastytyväisyys laski hieman. Vuoteen 2021 verrattuna veden laadun, veden jakelun ja viestinnän arvosanat olivat parantuneet. Vesilaitoksen palvelun arvosana oli laskenut.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite ei toteutunut.
Vastine 23.	Asiakastytyväisyys vuonna 2021 saavutti korkean tason ollen 8,58 ja tarkasteluvuonna 2022 se laski tasolle 8,55. Tyypillisesti asiakastytyväisyys laskee hinnankorotusten jälkeen.

Strateginen linjaus: Terve talous ja linjakas päätöksenteko

Tavoite	Vesijohtoverkoston vuotovesimäärän vähentäminen.
Mittari	Aluemittausjärjestelmän uusien käytössä olevien kaivojen lukumäärä (mittausdata siirtyy raportointijärjestelmään)
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Tavoite ei toteutunut. Vesijohtoverkoston aluemittauksen seuranta- ja raportointijärjestelmää ei saatu käyttöön. Tällä hetkellä viimeistellään järjestelmän hankinnan tarjouspyyntöä. Hankkeeseen liittyen on valmistunut mm. aluemittauskaivojen tyypikuvat, kaivojen perustamistapalausunnot ja virtaamamittareiden mitoitukset. Kaivantojen tuentasuunnitelmat ovat vielä kesken.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite ei toteutunut.
Vastine 24.	Aluemittausjärjestelmän kehittäminen jäi tavoitteestaan resurssipulan vuoksi. Käytössä olleet resurssit kohdennettiin operatiiviseen toimintaan, jolloin aluemittausjärjestelmän osalta toimenpiteet siirtyivät seuraavalle vuodelle.

Strateginen linjaus: Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka

Tavoite	Henkilöstön työtyytyväisyys pysyy hyvänä.
Mittari	Henkilöstökyselyn arvosana.

Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Vuonna 2022 ei poikkeuksellisesti toteutettu henkilöstökyselyä, joten arvosanaa ei ole saatavilla.
Vastine 25.	Toteutetaan seuraavan kyselyn yhteydessä.

4.6 Aleksia-liikelaitoksen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Aleksia-liikelaitos (1 000 €)	TA 2022	Muutos	TA+ muutos	TP 2022	Poikkeama	Poikkeama-%
Liikevaihto	10 425	-162	10 263	9 974	-290	-3 %
Liiketoiminnan muut tuotot	204	35	239	262	23	10 %
Materiaalit ja palvelut	-3 471	76	-3 395	-3 391	4	0 %
Henkilöstökulut	-5 787	-173	-5 612	-5 436	176	0,03 %
Poistot ja arvonalentumiset	-194		-194	-126	68	35 %
Liiketoiminnan muut kulut	-1 114	63	-1 051	-1 041	10	1 %
Liikelylijäämä	63	185	250	242	8	-3 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0		0	5	5	100 %
Tilikauden ylijäämä	64	185	249	246	-3	-1 %

Muutetun talousarvion mukaan Aleksian toimintatuotot toteutuivat 268 tuhatta euroa esitettyä pienempinä. Kulut alittuivat 263 tuhannella eurolla. Liikelaitoksen tulostavoite oli muutetun talousarvion mukaan 249 tuhatta euroa ylijäämäinen ja tulos muodostui lopulta 246 tuhatta euroa ylijäämäiseksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Ruoan valmistus keskitetään Aleksian Pataan
Mittari	Henkilötyövuosien pieneneminen 7 henkilötyövuoden verran (v.2020–2023).
Tavoitetaso 2022	Mittarin tavoitetaso 2022 180,8 htv.
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Htv 159,5. Toimenpiteet: yhdistelmätyön käyttöönotto, ruoanvalmistuksen siirtyminen Aleksian Pataan, ruokapalveluiden myynti Keusotelle päättyi, yt-neuvottelujen perusteella tehdyt muutokset.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite on toteutunut.
Vastine 26.	Tavoite on toteutunut

Tavoite	Yhdistelmätyö otetaan käyttöön
Mittari	Aterian hinta e / ateria, Siivouksen hinta e / m ² , Tuottavuustavoite 2 % (vuodet 2020–2023)
Tavoitetaso 2022	aterian hinta 3,11 euroa per ateria siivouksen hinta 25,73 e / m ² tuottavuustavoite määritellään myöhemmin omistajan kanssa
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	3,17 euroa per ateria 23,87 e / m ² Omistaja ei määritellyt tavoitetta
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoitetaso on toteutunut siivouksen hinnan osalta. Aterian hinnan osalta toteuma jäi tavoitteesta. Tavoitteen ja mittarin linkitystä olisi suositeltavaa avata tarkemmin.
Vastine 27.	<p>Ruokapalvelun hintaan vaikuttivat toiminnan muutokset (suurin vaikutus, kun myynti KeuSotelle päättyi), ruoankuljetuksen ja elintarvikkeiden hintojen nousu sekä suoritemäärien pieneneminen, jolloin kulut jakautuivat pienemmälle määrälle suoritteita.</p> <p>Tavoite yhdistelmätyön käyttöönotosta on toteutunut. Yhdistelmätyössä yhdistettiin ruoka- ja siivouspalvelujen tehtäviä kokonaisuuksiksi. Sillä tavoiteltiin vaikutusta hintoihin, erityisesti henkilöstökustannusten osalta, koska henkilöstökulut ovat suuri osa kuluista. Kun mittaria määriteltiin v.2019, ei ollut tiedossa toimintaympäristön muutoksia: korona, inflaatio sekä muutokset asiakkaissa (mm. myynti KeuSotelle päättyi), joilla on ollut vaikutusta erityisesti ruokapalveluun.</p>

Tavoite	Ruokahävikin pienentäminen
Mittari	Biojätettä mitataan ja seurataan.
Tavoitetaso 2022	Mittaus hävikkiviikolla

Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Mittaus tehty hävikkiviikolla, tulos 393 kg 20 433 kg:sta. Vuonna 2023 mittaus muuttuu Luken antaman ohjeistuksen mukaiseksi.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoitetasoa ei ole määritelty eikä toteumaa voida arvioida tätä vasten. Tarkastuslautakunta suosittelee tavoitetason määrittelyä.
Vastine 28.	Tavoitteena oli hävikin mittaus hävikkiviikolla, joten tavoite on siltä osin toteutunut. Tavoitetasoa ei pystytä määrittelemään ennen kuin ns. pohjaluku on tiedossa. Pohjaluku saadaan vuoden 2023 aikana ja vasta sen jälkeen voidaan määritellä tavoitetaso.

Tavoite	Työtyytyväisyys kohtuullinen
Mittari	Henkilöstökyselyn tulos 2,5 (asteikko 1–4) Terveysprosentti (ei sairauspoissaoloja)
Tavoitetaso 2022	Henkilöstökysely 3 Terveysprosentti 22,50
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Henkilöstökysely, arvosana: 2,45 Toimenpiteet: henkilöstökyselyn kautta esille tulevien kehittämistarpeiden toteuttaminen Terveysprosentti 6,9 % Toimenpiteet: erilaiset työhyvinvointia edistävät toimet.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite ei toteutunut. Molemmissa mittareissa jäätiin tavoitteesta.
Vastine 29.	Liikelaitoksessa tapahtuneet muutokset vaikuttivat todennäköisesti henkilöstökyselyn tulokseen. Tulos on kuitenkin lähes tavoitteen mukainen. Terveysprosentti kuvaa sitä osuutta henkilöstöstä, jolla ei ole vuoden aikana yhtään sairauspoissaolopäivää. Vuonna 2022 sairauspoissaoloja oli useammalla henkilöllä kuin aiempina vuosina. Poissaolojen pituuden vaihtelivat yhdestä päivästä pidempiin poissaoloihin.

Tavoite	Asiakastyytyväisyys kohtuullinen
Mittari	Asiakastyytyväisyyskyselyn arvosana 3 (asteikko 1-5)
Toimialan arvio tavoitteen toteutumisesta	Päiväkodit: 4,28 Koulut: 4,04 Toimenpiteet: asiakastyytyväisyyskyselyn tekeminen eri asiakkaille.
Tarkastuslautakunnan arvio ja suositus	Tavoite on toteutunut.

5 Investointien toteutuminen

Kunnan investointitaso laski edellisvuosien tasosta investointien omahankintamenojen asettua 37,8 milj. euroon. Vuodelta 2022 siirtyi hankkeita vuodelle 2023. Merkittäviä investointeja talonrakennushankkeiden osalta olivat terveyskeskuksen C-osan peruskorjaus, Nurmijärven pääkirjaston peruskorjaus, Röykän koulun peruskorjaus ja Lepsämän koulun uudisrakennus, joka valmistui helmikuussa 2023. Kunnallistekniikan rakentamisen nettokulut olivat 11,8 milj. euroa. Merkittäviä vuoden 2022 aikana edistettäviä ja toteutettavia hankkeita olivat mm. Vanha-Klaukan alue (ml. Lepsämäntie), Heinojan ja Kylänpään alueet, Metsä-Tuomelan alue, Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alue, Rajamäentien-Raalantien risteysalue sekä kevyenliikenteenväylä Klaukkalantien pohjoisosalla ja Perttulaan saakka.

Vakinaisen henkilöstön rekrytointihaasteiden takia investointihankkeille on jouduttu hankkimaan valvontaa ostopalveluna. Henkilöstön saatavuusongelmat voivat johtaa siihen, että suunniteltuja investointeja joudutaan siirtämään eteenpäin.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että investointien lykkäytymisen syyt analysoidaisiin ja perusteet lykkäytymiselle esitettäisiin toimintakertomuksessa.

Vastine 30. Toimialalla henkilöstön rekrytointihaasteet ovat merkittävä riski suunniteltujen investointien läpiviemiselle hallitusti. Hankkeiden lykkäytyessä tähän johtaneet syyt käydään läpi toimialalla. Toimintakertomuksessa tuodaan esille investointien osalta hankkeiden mahdolliset viivästymiset ja syyt.

6. Arvioinnin painopistealueisiin liittyvät ja muut havainnot

Talous ja NUUKA-ohjelma

Tilinpäätöslaskelmien tunnuslukujen perusteella kunnan taloudellinen asema ei oleellisesti muuttunut edellisvuodesta. Tilikausi 2022 päättyi Nurmijärven kunnan osalta 8,4 milj. euron positiiviseen tulokseen. Tilikauden ylijäämä asettui 3,4 milj. euroon tuloksesta tehdyn 5,0 milj. euron investointivarausten jälkeen.

Talouden haasteet ovat kuitenkin lisääntyneet mm. investointipaineiden, korkoympäristön kiristymisen, inflaation, palkankorotusten ja kasvavien energiakustannusten vuoksi.

Valtuusto teki päätöksen Nurmijärven kestävä kasvun NUUKA-ohjelman päivityksestä, joka käynnistyi loppuvuodesta. Valtuusto nimesi poliittisen ohjausryhmän johtamaan valmistelutyötä. Työn tavoitteellinen valmistumisaika on vuoden 2023 keväällä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että talouden tunnuslukujen trendiä ja muutosvauhtia seurattaisiin aktiivisesti ja näistä raportoitaisiin säännöllisesti. Lisäksi kumulatiivisen ylijäämän muutosta on syytä seurata aktiivisesti.

Vastine 31. Tarkastuslautakunnan suositus talouden tunnuslukujen trendien ja muutosvauhdin aktiivisesta seuraamisesta on erittäin tärkeä. Strategian vuositavoitteiden yhteydessä esitetään keskeiset talouden tunnusluvut ja niiden kehittyminen. Osavuosikatsausten ja muiden talouskatsausten yhteydessä raportoidaan tunnuslukujen kehittyminen lyhyellä aikavälillä ja annetaan arvio niiden kehitymisestä kuluvan vuoden ja pidemmän aikavälin osalta.

Strategia ja sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunta ehdottaa pohdittavaksi sitä, että sitovat tavoitteet kytkettäisiin entistä tiiviimmin toimialoittain kuntastrategiaan ja että tavoitteita asetettaisiin vain siten ja silloin, kun ne liittyvät selkeästi strategiaan tavoitteisiin.

Vastine 32. Tarkastuslautakunnan ehdotus sitovien tavoitteiden kytkemiseksi entistä tiiviimmin kuntastrategiaan on kannatettava ja strategian toteuttamista on kehitetty tarkastuslautakunnan nostaman näkökulman suuntaan keväällä 2022 hyväksytyyn kuntastrategian toteuttamisen suunnittelun osalta. Kuntastrategiaa 2022–2030 toteutetaan talousarviovuosittain juuri valtuustoon nähden sitovien keskeisimpien tavoitteiden kautta. Samalla strategian toteuttamisen suunnitelma koko strategiakaudelle on tehty näkyväksi. Tämä helpottaa kokonaisuuden hahmottamista ja arviointia.

Sosiaali- ja terveystoimialan strategian toteutuminen

Vuosi 2022 oli neljäs ja viimeinen vuosi, kun Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä toimi Nurmijärven kunnan sosiaali- ja terveystoimien tuottajana. Kuntayhtymän toiminta on jakautunut kolmeen palvelualueeseen, Ikäihmisten ja vammaisten palvelualue,

Terveyspalvelut ja sairaanhoito -palvelualue sekä Aikuisten mielenterveys-, päihde- ja sosiaalipalvelujen ja lasten, nuorten ja perheiden palvelualue. Tukipalveluja tuottaa strateginen kehittäminen ja tukipalvelut -kokonaisuus.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksiin sisältyi läpi vuoden huomattavaa epävarmuutta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen alkuperäinen talousarvio oli 11,6 milj. euroa vuoden 2021 tilinpäätöstä korkeampi. Vuoden 2021 tilinpäätöslukuja pienensi valtion suoraan kuntayhtymälle kohdennetut koronatukitoimet. Nurmijärven kunta oli varannut sosiaali- ja terveyspalvelujen alkuperäiseen talousarvioon 3,6 milj. euroa enemmän määrärahoja kuin kuntayhtymä, joten edellistä vuotta suurempi kustannusten kasvu oli nähtävillä.

Koronakustannuksiin saatiin Nurmijärven osalta valtionavustusta merkittävästi edellisvuotta vähemmän yhteensä noin 4,0 milj. euroa, joka sisälsi myös aiemmalle vuodelle myönnettyjä avustuksia. Keusote haki jäsenkuntien puolesta valtionavustukset ja ne näkyivät vuoden 2022 tilinpäätöksessä pienentyneinä palvelujen ostoina kuntayhtymältä. Kolmannessa osavuositarkastuksessa valtuustolle esitettiin 8,0 milj. euron talousarviomuutosta, joka pohjautui Keusoten ennusteeseen lopullisesta toteumasta. Sosiaali- ja terveyspalvelut toteutuvat lopulta 5,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Keusoten oman toiminnan osalta nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 3,7 milj. euroa. Keusoten oman toiminnan ennusteeseen sisältyi läpi vuoden merkittävä epävarmuutta. Kolmannessa osavuositarkastuksessa tilinpäätösennustetta nostettiin 5,2 milj. eurolla johtuen palvelutarpeiden kasvusta, hintatason noususta ja henkilöstön saatavuuteen liittyvistä kustannuksista.

Keusoten oman analyysin mukaan Nurmijärven kunnan kustannukset ovat kasvaneet vuoden 2022 aikana 3,6 %, joka tarkoittaa euromääräisesti 4,9 milj. euroa. Vertailusta on poistettu korona-avustukset vertailukelpoisuuden vuoksi. Tietopaketeittain tarkasteltuna kasvu on ollut suurinta hoito- ja hoivapalveluissa, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä vammaisten palveluissa. Vastaanottopalveluiden osalta laskua oli 3,8 milj. euroa edelliseen vuoteen nähden. Vuosien 2020–2022 aikana kustannukset ovat nousseet kaikissa muissa palveluissa paitsi aikuisten sosiaalityössä. Koronapandemian vaikutukset näkyivät edelleen koko vuoden osastojen ja kotisairaalan toiminnassa. Suun terveydenhuollontarkastusjonoa purettiin perus- ja lisätöiden lisäksi ostopalveluna. Toimintavuotta leimasi valtakunnallisesti syvenevä henkilöstöpula, mikä heijastui kaikkiin Keusoten palvelualueisiin. Henkilöstöpulaa jouduttiin korjaamaan vuokratyvoimalla.

Erikoissairaanhoidon nettomenot alittuivat muutetusta talousarviosta noin 1,6 milj. euroa. Kolmannessa osavuositarkastuksessa tilinpäätösennustetta nostettiin 2,8 milj. eurolla johtuen alijäämäennusteesta, joka oli tarkoitus kattaa jäsenkunnilta. Keusoten valtuusto päätti 15.12.2022 pidetyssä kokouksessa vahvistaa tilikauden tulostavoitteeksi alkuperäisen talousarvion 15,0 milj. euron ylijäämän sijaan nolla euroa. Lopullinen tulos ennen jäsenkuntatasauksia toteutui 119,1 milj. euroa alijäämäisenä ja se laskutettiin jäsenkunnilta lisäkantona päätyen nollatulokseen. Nurmijärven osalta lisäkanto oli n. 3,1 milj. euroa. HUS-kuntayhtymän taseessa vuodelta 2019 ollut 15 milj. euron kattamaton alijäämä katettiin vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Omistajaohjaus

Kunnan omistajapoliittiset linjaukset hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa 2022. Linjauksissa todetaan yhteisöittäin peruste omistukselle sekä esitetään kunnan yhteisölle asettamat pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Samaan aikaan omistajapoliittisten linjausten kanssa valmisteltiin päätöksentekoon erillinen konserniselvitys Nurmijärven Sähkö Oy:n ja Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen konserni- ja omistusrakenteiden kehittämisestä.

Valtuusto päätti konserniselvityksen jatkotoimenpiteistä helmikuussa 2022. Valtuuston päätöksen mukaisesti Nurmijärven Sähkö Oy:n kaukolämpöliiketoiminnan osalta ei toteuteta esitettyjä omistusjärjestelyjä. Nurmijärven Vesi Oy:n osalta kunnanvaltuusto päätti kesäkuussa 2022, että Nurmijärven Vesi -liikelaitos jatkaa toimintaansa nykymuotoisena eikä sitä yhtiötetä. Näin ollen sitova tavoite konserniomistusten realisoinnista ei toteutunut. Vuoden 2022 aikana aloitettiin Koy Klaukkalan Säästökeskuksen myynnin valmistelu omistajapoliittisten linjausten mukaisesti.

Vastine 33. Sitova tavoite konserniomistusten realisoinnista ei toteutunut Nurmijärven Sähkön ja Vesi-liikelaitoksen osalta. Hyväksytyjä omistajapoliittisia linjauksia on muilta osin toteutettu ja viety eteenpäin. Koy Klaukkalan Säästökeskuksen kauppa on saatettu loppuun vuonna 2023. Konserniyhtiöiden johdon kanssa jatketaan säännöllistä vuoropuhelua omistajapoliittisten linjausten toteutumisesta.

Liikelaitokset

Nurmijärven Vesi

Koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot jatkuivat vuoden 2022 alkupuoliskolla ja vaikuttivat edelleen Nurmijärven Veden toimintaan. Liikelyläämä vuonna 2022 3,3 milj. euroa. Liikelyläämä pysyi lähes edellisvuoden tasolla kasvaen noin 0,1 milj. euroa. Liiketoiminnan tuotot olivat 11,22 milj. euroa, joka oli 1,0 % eli noin 113 000 euroa talousarviota parempi. Tuottojen kasvu johtui pääosin teollisuusjätevesisopimusasiakkaan maksujen kasvusta. Kustannusten nousu näkyy vuoden 2022 osalta materiaalikulujen kasvuna ja investointihankkeiden hintojen nousuna.

Nykyinen teollisuusjätevesisopimus on irtisanottu ja se on voimassa vielä irtisanomisajan 30.6.2024 asti. Uuden teollisuusjätevesisopimuksen neuvottelut ovat edenneet ja uusi sopimus pyritään saamaan valmiiksi mahdollisimman pian.

Nurmijärven kunnan väestömäärä kasvaa tasaisesti, minkä seurauksena myös Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen asiakasmäärä ja vedenkäyttö kasvavat. Vuonna 2022 koronapoikkeusoloihin liittyvä vedenkäytön suurempi kasvu taittui ja vuoteen 2021 verrattuna vedenkäyttö laski noin 2,8 %. Vedenkäytön ennustetaan pidempänä ajanjaksona tarkasteltuna jatkavan noin 0,5 % vuosittaista kasvua.

Aleksia

Aleksia -liikelaitoksen liikeylijäämä oli 0,2 milj. euroa positiivinen. Liikeylijäämää kertyi edellisvuotta enemmän noin 0,2 milj. euroa, jota selittää henkilöstökulujen ja elintarvikkeiden kustannusten toteutuminen pienempänä.

Toimintatuottojen merkittävimpiä muutoksia olivat henkilöstön aterioiden myyntituottojen aleneminen (Ateriakeidas) sekä ruokapalvelujen sisäisten tuottojen alittuminen talousarvioon verrattuna. Keusote kilpailutti keväällä ruokapalvelunsa ja Aleksia ei enää myynyt ruokapalvelua toukokuun alusta alkaen muihin Keusoten kohteisiin kuin Woimalaan. Omistaja halusi ylläpitää Ateriakeitaan toimintoja, vaikka tulot eivät kattaneet menoja. Ateriakeitaan toiminta Aleksian yksikkönä päättyi syyskuun lopussa. Kunta myönsi toiminta-avustusta 49 791 euroa edellä mainittujen alijäämien kattamiseksi.

Ruoan valmistuksen keskittäminen Aleksian Pataan jatkui ja kaikki ruoanvalmistus siirtyi Aleksian Pataan vuoden loppuun mennessä. Samanaikaisesti ruoka- ja siivouspalvelujen yhdistelmätyö otettiin käyttöön loppuissa kouluissa. Palvelukeittiöiden saneerausta jatkettiin, lisäksi liikelaitoksen toiminnasta ja tulevaisuuden vaihtoehtoista tehtiin selvitys, jota käsitellään osana kunnan NUUKA-ohjelmaa.

7. Henkilöstö

Uusi henkilöstöohjelma linjaa henkilöstötyön ja johtamisen kehittämistä vuosina 2020 ja 2021. Ohjelma sai jatkoajan vuodeksi 2022, koska koronapandemian vuoksi ohjelman toteuttaminen ei ole ollut mahdollista suunnitellusti. Yhteisten arvojen ja hyvän työfiiliksen lisäksi ohjelma nostaa tärkeimpinä teemoina esille esimerkiksi positiivisen ammattitilpeyden, osallisuuden, yhteisöllisyyden ja uudistuvan johtamisen. Henkilöstöohjelma on nimetty Ilmiöntekijöiden käsikirjaksi.

Henkilöstömäärä laski edelliseen vuoteen nähden 0,4 %. Kunnan palveluksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 1 769 henkilöä (v. 2021: 1 778). Heistä vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa oli 78 % ja määräaikaisessa palvelusuhteessa 22 %.

Palkkakulut kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 3 %. Palkkoja ja palkkioita maksettiin yhteensä 65,6 milj. euroa (2021: 63,75 milj. euroa). Henkilöstökuluja kertyi yhteensä 80,6 milj. euroa (v. 2021: 78,27 milj. euroa). Asukasta kohden suhteutettuna henkilöstökulut olivat 1814 euroa / asukas (v. 2021: 1791 euroa).

Työterveyshuollon kokonaiskustannukset nousivat edelliseen vuoteen nähden. Kunnan henkilöstön työterveyshuollon palvelujen kokonaiskustannukset vuonna 2022 olivat 856 957 euroa (v. 2021: 825 171 euroa, v. 2020: 870 650 euroa). Työterveyshuollon kustannukset (ilman Kela-korvausta) kunnan työntekijää kohden vuonna 2022 olivat 484 euroa (2021: 446 euroa, 2020: 487 euroa).

Työterveyshuollon kustannukset vuosina 2020–2022.

	2020	2021	2022
Kustannukset yhteensä /hlö	487 €	446 €	484 €
Kustannukset Kela korvausluokassa I (ennalta ehkäisevä työterveyshuolto)	50 %	58 %	57 %
Kustannukset Kela korvausluokassa II (sairaanhoito)	50 %	39 %	39 %

Vuonna 2022 sairauspoissaolosten määrä henkilöä kohden oli 20 kalenteripäivää (v.2021: 16,3 pv). Sairauspoissaolosten määrä henkilöä kohden nousi edelliseen vuoteen nähden 3,7 kalenteripäivää.

8. Kuntakonserni

Nurmijärven kuntakonserniin kuuluu 7 tytäryhteisöä ja 5 osakkuusyhteisöä. Lisäksi kunta on mukana 6 kuntayhtymän toiminnassa. Kunnan konsernirakenteessa tai konserniyhtiöiden toiminnassa ei tapahtunut oleellisia muutoksia vuoden 2022 aikana.

Merkittävin muutos konserniyhtiöiden liiketoiminnassa oli Nurmijärven Sähkö Oy:n tekemä 7,5 milj. euron alaskirjaukset oman pääoman ehtoisista sijoituksista Fennovoima-hankkeen kariutumista johtuen. Kiljavanrinteen Kiinteistöt Oy:n purkamisesta päätettiin vuonna 2021 ja toiminnot sulautettiin osaksi kuntaa vuoden 2022 aikana.

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Kiinteistöyhtiöt

Valtuusto asetti omistamilleen kiinteistöyhtiöille toiminnalliseksi tavoitteeksi 95 %:n käyttöasteen.

Nurmijärven Sähkö -konserni

Nurmijärven Sähkö -konsernille asetetut sitovat toiminnalliset tavoitteet olivat:

- 1) Bioenergian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95 %
- 2) sähkön siirtohintataso alle valtakunnan keskiarvon,
- 3) konsernin pitkän ajan liikevoitto kestäväällä tasolla, joka mahdollistaa nykyisen tasoisen osinkojen maksun kunnalle.

Rajamäen Uimahalli Oy

Uimahallille asetetut sitovat toiminnalliset tavoitteet 2021 olivat:

- 1) Henkilöstö kokee työilmapiirin hyväksi asteikolla 7–10 (1–10)
- 2) toimintatuki/asiakaskäynnit/vuosi 2,45
- 3) asiakastyytyväisyys 92 %

Nurmijärven Kodit Oy

Sitovia toiminnallisia tavoitteita ovat:

- 1) Olemme alueen halutuin vuokranantaja asukkaiden suositteluindeksin mukaan
- 2) Olemme haluttu työnantaja henkilöstön suositteluindeksin mukaan
- 3) Vuokrasaatavien osuus liikevaihdosta 1,1 % liikevaihdosta
- 4) Asunnot ovat haluttuja (käyttöaste 98 %)

Tarkastuslautakunnan arvio konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta

- Kiinteistöyhtiöiden 95 %:n käyttöastetavoite toteutui kussakin yhtiössä.
- Nurmijärven Sähkö -konsernin tavoitteet ovat toteutuneet.
- Nurmijärven Kodit Oy:n osalta kolme neljästä tavoitteesta toteutui. Asukkaiden suositteluindeksi jäi yhden pisteluvun tavoitteesta. Vuokrasaatavien osuus liikevaihdosta oli täsmälleen sama kuin tavoite.
- Rajamäen Uimahallin neljästä tavoitteesta kolme jäi tavoitetasosta ja yhden tavoitteen osalta ei ole raportoitu toteumaa.

9. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden aikana havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Nurmijärvellä 23. päivänä toukokuuta 2023

Hannu Toikkanen

puheenjohtaja

Jukka Anttila

varapuheenjohtaja